

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 26.6.2012
COM(2011) 897 final/2

CORRIGENDUM

Annule et remplace le document COM(2011) 897 final du 20/12/2011
Concerne la langue suédoise

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

om tilldelning av koncessioner

(Text av betydelse för EES)

{SEK(2011) 1588 slutlig}

{SEK(2011) 1589 slutlig}

MOTIVERING

1. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

Kommissionen tillkännagav sin föresats att anta ett lagstiftningsinitiativ om koncessioner i sitt meddelande *Inremarknadsakten: Tolv åtgärder för att stimulera tillväxten och stärka förtroendet för den inre marknaden* av den 13 april 2011.

Beviljande av byggkoncessioner omfattas för närvarande endast av ett begränsat antal sekundärrättsliga bestämmelser, medan tjänstekoncessioner endast omfattas av de allmänna principerna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan kallat *EUF-fördraget*). Detta kryphål ger upphov till allvarliga snedvridningar av den inre marknaden och begränsar i synnerhet EU-företagens (inte minst små och medelstora företags) tillträde till de ekonomiska möjligheter som koncessioner erbjuder. Bristen på rättssäkerhet leder dessutom till ineffektivitet.

Syftet med detta initiativ är att minska osäkerheten kring tilldelning av koncessioner och därmed vara till hjälp för offentliga myndigheter och ekonomiska aktörer. Unionsrätten begränsar inte valfriheten för en upphandlande myndighet eller enhet att med egna medel utföra de uppgifter av allmänintresse som den har, men när en upphandlande myndighet beslutar att vända sig till enheter utanför sin organisation för att utföra sådana uppgifter måste alla ekonomiska aktörer i EU garanteras ett effektivt marknadstillträde.

Med hänsyn till snäva budgetramar och ekonomiska svårigheter i många EU-medlemsstater är det särskilt viktigt med en effektiv fördelning av offentliga medel. En lämplig rättslig ram för koncessionstilldelning skulle främja offentliga och privata investeringar i infrastruktur och strategiska tjänster till bästa värde för pengarna. Möjligheterna med ett lagstiftningsinitiativ om koncessioner för att skapa en ändamålsenlig EU-ram för offentlig-privata partnerskap pekades ut i kommissionens meddelande från 2009 om främjande av privata och offentliga investeringar i syfte att bidra till en ekonomisk återhämtning och långsiktig strukturanpassning; utveckling av offentlig-privata partnerskap.

Detta förslag till direktiv läggs fram parallellt med översynen av direktiven om offentlig upphandling¹. Genom förslaget kommer ett separat rättsligt instrument för att reglera tilldelningen av koncessioner att antas. Syftet med detta förslag, i kombination med de två förslagen om översyn av de befintliga direktiven om offentlig upphandling (2004/17/EG och 2004/18/EG), är att inrätta en modern rättslig ram för offentlig upphandling.

2. RESULTAT AV SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH KONSEKVENSBEDÖMNINGAR

Under perioden 12 maj–9 juli 2010 genomförde kommissionen ett offentligt samråd på internet, som var öppet för allmänheten. Under perioden 5 augusti–30 september 2010 genomfördes ett ytterligare samråd, som riktade sig till

¹ KOM(2010) 608 slutlig, punkt 1.4, förslag nr 17.

näringslivet, arbetsmarknadens parter och upphandlande enheter. Resultaten av dessa samråd bekräftade att osäkerheten om rättsläget skapar problem, och att det finns hinder för företagens marknadstillträde. Samrådet visade också att lämpliga EU-åtgärder bör vidtas. Resultaten finns på http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/concessions_en.htm.

Dessa slutsatser har bekräftats vid ett antal bilaterala möten med företrädare för medlemsstaterna, på lokal nivå, med företag som är aktiva inom de berörda sektorerna samt med branschorganisationer.

Den information som samlats in under samrådet har tagits med i konsekvensbedömningsrapporten, som granskades och godkändes av konsekvensbedömningsnämnden den 21 mars 2011. Konsekvensbedömningsnämnden rekommenderade särskilt att man lade fram ytterligare belegg för problemens omfattning, snedvridningarnas konsekvenser, skillnaderna i behandling mellan offentliga upphandlingskontrakt och koncessioner och att man fördjupade konsekvensbedömningen och jämförelsen mellan de olika alternativen. Dessa rekommendationer beaktades i den nya version av konsekvensbedömningen som lämnades in. Nämndens yttranden om rapporten har offentliggjorts samtidigt med detta förslag, slutversionen av konsekvensbedömningsrapporten och sammanfattningen av rapporten.

Rapporten bekräftade att ny lagstiftning behövs. Enligt rapporten ställs de ekonomiska aktörerna inför ojämlika villkor, som ofta leder till förlorade affärsmöjligheter. Denna situation ger upphov till kostnader och är till men för konkurrenter i andra medlemsstater och för upphandlande myndigheter och enheter samt konsumenter. Både definitionen av koncessioner och det exakta innehållet i de skyldigheter avseende öppenhet och icke-diskriminering som följer av fördraget är oklara. Det ökar bristen på rättssäkerhet, vilket i sin tur ökar risken för hävning eller förtida uppsägning av olagligt tilldelade kontrakt, och avskräcker i slutändan myndigheterna från att använda koncessioner där denna typ av kontrakt skulle kunna vara en bra lösning.

Även om medlemsstaterna antar lagstiftning som skapar en rättslig ram baserad på principerna i fördraget, återstår fortfarande en risk för rättsosäkerhet när det gäller de nationella lagstiftarnas tolkning av dessa principer och stora skillnader mellan lagstiftningen i olika medlemsstater. I vissa fall har medlemsstaterna ingen lagstiftning alls på detta område, vilket har pekats ut som en av orsakerna till direktupphandling, med risk för oegentligheter eller till och med korruption.

Den idealiska lösningen ansågs vara att införa ny lagstiftning som bygger på gällande bestämmelser för offentliga byggkoncessioner, med vissa anpassningar och kompletterade med vissa särskilda bestämmelser. Ett mer restriktivt tillvägagångssätt vore en utvidgning av de bestämmelser som gäller för offentliga kontrakt. Detta ansågs kontraproduktivt, eftersom detta skulle kunna avskräcka upphandlande myndigheter från att använda koncessioner.

3. RÄTTSLIGA ASPEKTER PÅ FÖRSLAGET

- **Rättslig grund**

Förslaget grundas på artiklarna 53.1, 62 och 114 i EUF-fördraget.

- **Subsidiaritetsprincipen**

Subsidiaritetsprincipen gäller utom där förslaget avser ett område där unionen är ensam behörig.

Medlemsstaterna kan av följande skäl inte i tillräcklig utsträckning själva uppnå målen för förslaget:

Samordningen av förfaranden för offentlig upphandling över vissa tröskelvärden är ett viktigt sätt att komplettera den inre marknaden på området för offentlig upphandling genom att garantera effektiv och jämlik tillgång till koncessioner för ekonomiska aktörer på den inre marknaden. EU-omfattande upphandlingsförfaranden skapar insyn och objektivitet i offentlig upphandling, vilket leder till betydande besparingar och förbättrade resultat av upphandlingarna. Detta gynnar medlemsstaternas myndigheter, och i slutändan de europeiska skattebetalarna.

Detta mål kan inte i tillräcklig utsträckning uppnås av medlemsstaterna på egen hand eftersom det oundvikligen skulle leda till avvikande krav och eventuellt motstridiga förfarandesystem, vilket skulle öka regelsystemens komplexitet och orsaka obefogade hinder för gränsöverskridande verksamhet. De relevanta fördragsprinciperna om öppenhet och likabehandling har hittills i många medlemsstater inte tolkats, klargjorts eller genomförts på ett sätt som garanterar att koncessionskontrakt tilldelas korrekt. Den bristande rättssäkerheten och avskärmningseffekterna på marknaden kan sannolikt inte undanröjas utan ett ingripande på lämplig nivå.

Ett ingripande på unionsnivå är därför nödvändigt för att undanröja de befintliga hindren för en EU-omfattande marknad för koncessioner och för att garantera att villkoren blir enhetliga och likvärdiga, med slutmålet att garantera fri rörlighet för varor och tjänster i samtliga de 27 medlemsstaterna.

Förslaget är sålunda förenligt med subsidiaritetsprincipen.

- **Proportionalitetsprincipen**

Förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen eftersom det inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen att garantera att den inre marknaden fungerar väl genom begränsade regler för tilldelning av koncessioner.

I konsekvensbedömningen identifierades ett antal olika lösningar som sedan analyserades för att se om de var lämpliga för att uppfylla lagstiftningens avsedda syften. Analysen visade att dessa syften inte kan uppnås genom en politik för att beivra överträdelse eller genom andra verktyg som inte utgör lagstiftning, till exempel icke-bindande bestämmelser. Även de mest elementära bestämmelser som för närvarande gäller för offentliga byggkoncessioner befanns vara olämpliga eftersom de inte ger tillräcklig rättssäkerhet och inte i tillräcklig grad iakttar fördragsprinciperna. Mer detaljerad lagstiftning liknande de befintliga bestämmelserna om tilldelning av offentliga kontrakt ansågs emellertid gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målen.

- **Val av regleringsform**

Eftersom förslaget grundas på artiklarna 53.1, 62 och 114 i EUF-fördraget skulle en förordning som gäller för upphandling av både varor och tjänster inte vara tillåten enligt fördraget. Den föreslagna regleringsformen är därför ett direktiv.

Alternativ som inte medför lagstiftning har valts bort. Skälen till detta beskrivs närmare i konsekvensbedömningen.

4. BUDGETKONSEKVENSER

Förslaget påverkar inte unionens budget.

5. YTTERLIGARE INFORMATION

- **Översyn/ändring/tidsbegränsning**

Förslaget innehåller en klausul om översyn av de ekonomiska effekterna på den inre marknaden till följd av tillämpningen av de tröskelvärden som fastställs i artikel 5.

- **Närmare redogörelse för förslaget**

Det föreslagna direktivet förväntas garantera öppenhet, rättvisa och rättssäkerhet vid tilldelning av koncessioner och därmed bidra till förbättrade investeringsmöjligheter, vilket i slutändan leder till fler entreprenader och tjänster av bättre kvalitet. Det omfattar koncessioner som tilldelas efter direktivets ikraftträdande. Denna bestämmelse är förenlig med EU-domstolens beslut om ändring av kontrakt (utan att det påverkar tillfälliga arrangemang som kan visa sig vara nödvändiga för att garantera kontinuiteten i tillhandahållandet av en tjänst i väntan på att en ny koncession tilldelas).

Ovan nämnda fördelar förväntas kunna uppnås till följd av ett antal förfarandekrav och klargöranden i fråga om tilldelning av koncessioner, med två huvudsyften: att öka rättssäkerheten och att garantera EU-företagen bättre tillträde till koncessionsmarknaderna.

Rättssäkerhet

Direktivets huvudsyfte är att klargöra den rättsliga ramen för tilldelning av koncessioner, men också att entydigt fastställa ramarnas omfattning. De specifika kraven i fråga om koncessioner kommer att öka rättssäkerheten genom att å ena sidan ge upphandlande myndigheter och enheter klara regler som införlivar fördragsprinciperna för tilldelning av koncessioner och, å andra sidan, förser ekonomiska aktörer med vissa grundläggande garantier i fråga om tilldelningsförfarandena.

Definition: I detta förslag till direktiv om tilldelning av koncessioner ges en mer exakt definition av koncessioner, med hänvisning till begreppet driftsrisk. De typer av risker som ska anses utgöra driftsrisker förklaras, och förslaget innehåller även en

definition av begreppet väsentlig risk. Förslaget innehåller också uppgifter om den längsta varaktigheten för koncessioner.

Integration av fördragsenliga skyldigheter i sekundärlagstiftningen: Förslaget utvidgar de flesta av de skyldigheter som för närvarande gäller vid tilldelning av offentliga byggkoncessioner till att gälla för alla tjänstekoncessioner. Det omfattar också en rad konkreta och mer detaljerade krav som gäller i olika skeden i tilldelningsförfarandet på grundval av principerna i fördraget, så som de tolkas i EU-domstolens rättspraxis. Dessutom utökas sekundärlagstiftningens tillämpningsområde till att omfatta tilldelning av koncessioner i försörjningssektorn, som för närvarande undantas från sådan lagstiftning.

Offentlig-offentligt samarbete: Det råder betydande rättsosäkerhet om i vilken utsträckning samarbete mellan offentliga myndigheter bör omfattas av reglerna för offentlig upphandling. Tolkningen av domstolens rättspraxis varierar mellan medlemsstaterna och även mellan de upphandlande myndigheterna. Följaktligen klargörs det i förslaget i vilka fall kontrakt som ingåtts mellan upphandlande myndigheter inte omfattas av reglerna om tilldelning av koncessioner. Dessa klargöranden vägleds av de principer som fastställts i domstolens rättspraxis.

Ändringar: Ändringar av koncessioner under deras löptid har blivit en alltmer angelägen och problematisk fråga för aktörerna. Ändring av koncessioner behandlas i en särskild bestämmelse som integrerar de grundlösningar som utvecklats i rättspraxis och som ger en pragmatisk lösning på hanteringen av oförutsedda omständigheter som kräver att en koncession ändras under löptiden.

Bättre tillträde till koncessionsmarknaderna

Detta förslag syftar till att på ett grundläggande sätt förbättra de ekonomiska aktörernas tillträde till koncessionsmarknaderna. Bestämmelserna ska i första hand göra tilldelningsförfarandena mer öppna och rättvisa genom att begränsa godtyckligheten i de upphandlande myndigheternas och enheternas beslut om frågor som rör t.ex. offentliggörande i förhand eller efterhand, förfarandegarantier, kriterier för urval och tilldelning och tidsfrister för anbudsgivarna. Dessutom ska bestämmelserna ge bättre möjligheter till rättslig prövning, för att förebygga eller åtgärda brott mot dessa bestämmelser.

Offentliggörande i EUT: För att garantera öppenhet för och likabehandling av alla ekonomiska aktörer innehåller detta förslag ett krav på obligatoriskt offentliggörande av koncessioner som uppgår till ett värde av minst 5 000 000 euro. Detta tröskelvärde, som redan gäller för byggkoncessioner, utvidgas till att även omfatta tjänstekoncessioner, mot bakgrund av de offentliga samråd och undersökningar som kommissionen har genomfört under arbetet med detta förslag. Syftet med detta är att de ytterligare administrativa bördorna och kostnaderna ska stå i proportion till värdet på kontraktet och att fokusera på koncessioner av ett uppenbart gränsöverskridande intresse. Tröskelvärdet gäller för värdet av koncessionskontrakt som ska beräknas enligt en metod som anges i kontraktet. För tjänster motsvarar värdet det uppskattade sammanlagda värdet på alla tjänster som koncessionshavaren ska tillhandahålla under hela koncessionens löptid.

I de nya bestämmelserna fastställs också minimikraven för vilka uppgifter som ska tillhandahållas de potentiella anbudsgivarna.

Tidsfrister: I förslaget fastställs även en minimitidsfrist på 52 dagar för att lämna in en intresseanmälan för alla koncessionstilldelningsförfaranden, alltså samma tidsfrist som gäller för offentliga byggkoncessioner. Längre tidsfrister tillämpas på koncessioner än på offentliga kontrakt, med tanke på att koncessioner i allmänhet är komplexare till sin art.

Kriterier för urval och uteslutande: I detta direktivförslag fastställs skyldigheter i fråga om de urvalskriterier som ska tillämpas av de upphandlande myndigheterna eller enheterna vid koncessionstilldelning. Dessa regler är mindre restriktiva än de liknande bestämmelser som för närvarande gäller för offentliga kontrakt. De begränsar emellertid urvalskriterierna till sådana kriterier som avser anbudsgivarnas ekonomiska, finansiella och tekniska kapacitet och begränsar även tillämpningsområdet för godtagbara uteslutandekriterier.

Tilldelningskriterier: Enligt förslaget blir det en skyldighet att tillämpa objektiva kriterier som har anknytning till föremålet för koncessionen, som garanterar att principerna om öppenhet och insyn, icke-diskriminering och likabehandling tillämpas samt att anbud utvärderas under effektiv konkurrens på ett sätt som gör att den upphandlande myndigheten eller enheten kan bedöma anbudens ekonomiska fördelar. Dessa kriterier ska förebygga godtyckliga beslut från den upphandlande myndighetens eller enhetens sida, och måste offentliggöras i förväg och förtecknas i fallande prioritetsordning. Medlemsstater eller upphandlande myndigheter eller enheter som så önskar kan även föreskriva användning av eller tillämpa kriteriet *det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet* när de tilldelar koncessioner.

Förfarandegarantier: Till skillnad från direktiven om offentlig upphandling innehåller bestämmelserna i detta förslag ingen fast förteckning över tilldelningsförfaranden. Därigenom kan upphandlande myndigheter och enheter vara mer flexibla i sina förfaranden för tilldelning av koncessioner, bland annat för att kunna följa nationella rättsliga traditioner och organisera tilldelningsförfarandet så effektivt som möjligt. Däremot fastställs det i förslaget ett antal entydiga förfarandegarantier som ska gälla vid tilldelningen av koncessioner, i synnerhet vid förhandlingarna. Dessa ska garantera att förfarandet är rättvist och öppet.

Rättsmedel: Genom detta direktiv utvidgas tillämpningsområdet för rättsmedelsdirektiven (direktiv 89/665/EEG och direktiv 92/13/EG, ändrat genom direktiv 2007/66/EG) till att omfatta alla koncessioner som överstiger tröskelvärdet. Förslaget ger därigenom aktörer en konkret möjlighet att bestrida beslut om tilldelning i domstol och tillhandahåller rättsliga miniminormer som de upphandlande myndigheterna och enheterna måste följa.

Förslag till

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV

om tilldelning av koncessioner

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 53.1, 62 och 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande²,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande³,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, och

av följande skäl:

- (1) Avsaknaden av tydliga regler på unionsnivå för tilldelning av koncessioner ger upphov till rättslig osäkerhet, skapar hinder för ett fritt tillhandahållande av tjänster och orsakar snedvridningar i den inre marknadens funktion. Detta leder till att de ekonomiska aktörerna, särskilt små och medelstora företag, fråntas sina rättigheter på den inre marknaden och förlorar viktiga affärsmöjligheter, medan de offentliga myndigheterna kanske inte hittar det bästa sättet att använda offentliga medel så att EU:s invånare kan dra nytta av kvalitetstjänster till bästa pris. En lämplig rättslig ram för tilldelning av koncessioner skulle garantera ett effektivt och icke-diskriminerande marknadstillträde för alla ekonomiska aktörer i unionen samt rättssäkerhet, vilket skulle gynna offentliga investeringar i infrastruktur och strategiska tjänster för invånarna.
- (2) Offentlig upphandling spelar en viktig roll i Europa 2020-strategin⁴ som ett av de marknadsbaserade instrument som ska användas för att uppnå en smart och hållbar tillväxt för alla och för att garantera att offentliga medel utnyttjas så effektivt som möjligt. Tilldelningen av byggkoncessioner omfattas för närvarande av de

² EUT C ..., s.

³ EUT C ..., s.

⁴ KOM(2010) 2020 slutlig, 3.3.2010.

grundläggande reglerna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster. Tilldelning av tjänstekoncessioner av gränsöverskridande intresse omfattas av fördraget, särskilt principerna om fri rörlighet för varor, etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster samt de principer som härrör från dessa, såsom likabehandling, icke-diskriminering, ömsesidigt erkännande, proportionalitet och öppenhet och insyn. Det finns en risk för rättslig osäkerhet till följd av att de nationella lagstiftarna tolkar principerna i fördraget på olika sätt, vilket i sin tur leder till stora skillnader mellan medlemsstaternas lagstiftningar. Denna risk har bekräftats genom EU-domstolens omfattande rättspraxis, som dock endast delvis behandlar vissa aspekter av koncessionstilldelning. Det är därför nödvändigt att på unionsnivå konkretisera fördragets principer på ett enhetligt sätt i medlemsstaterna samt eliminera skillnader i tolkningen av principerna, för att undanröja kvarstående snedvridningar av den inre marknaden.

- (3) Detta direktiv bör emellertid inte påverka medlemsstaternas eller de offentliga myndigheternas frihet att besluta om direkt utförande av bygg- och anläggningsarbeten och direkt tillhandahållande av tjänster till allmänheten eller utläggning av detta på entreprenad till tredje parter. Medlemsstaterna eller de offentliga myndigheterna bör också vara fria att fastställa egenskaperna hos den tjänst som ska tillhandahållas, inbegripet eventuella villkor för kvalitet och pris på tjänsterna, för att uppnå sina mål i fråga om allmän ordning.
- (4) För koncessioner över ett visst värde är det dock lämpligt att föreskriva en lägsta grad av samordning av nationella förfaranden vid tilldelning av sådana kontrakt i enlighet med fördragsprinciperna, för att garantera att koncessioner öppnas för konkurrens och skapa rättslig säkerhet. Dessa samordningsbestämmelser bör inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå ovan nämnda mål. Medlemsstaterna bör emellertid få komplettera och vidareutveckla dessa bestämmelser om de anser det lämpligt, särskilt för att se till att ovan nämnda principer följs på ett bättre sätt.
- (5) Vissa samordningsbestämmelser bör även införas för tilldelning av byggkoncessioner och tjänstekoncessioner på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, med tanke på att de nationella myndigheterna kan påverka verksamheten hos de enheter som verkar på dessa områden och med hänsyn till att de marknader där de verkar är förhållandevis slutna, på grund av att medlemsstaterna har beviljat särskilda eller exklusiva rättigheter att försörja, tillhandahålla eller driva de nät som används för tjänsterna i fråga.
- (6) Koncessioner är avtal med ekonomiska villkor som ingås mellan en eller flera ekonomiska aktörer och en eller flera upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter och som avser förvärv av byggentreprenader eller tjänster, där ersättningen för arbetet normalt utgörs av rätten att utnyttja det byggnadsverk eller de tjänster som är föremål för avtalet. Utförandet av dessa byggentreprenader eller tjänster omfattas av särskilda bindande skyldigheter som fastställs av den upphandlande myndigheten eller enheten och som kan åberopas inför domstol. Vissa statliga dokument, såsom tillstånd eller licenser där en stat eller en offentlig myndighet fastställer villkoren för utförandet av en ekonomisk verksamhet, bör emellertid inte anses utgöra koncessioner. Detsamma gäller vissa avtal som avser en ekonomisk aktörs rätt att utnyttja vissa statliga domäner eller resurser, såsom markarrendekontrakt, där staten eller en

upphandlande myndighet eller enhet endast fastställer allmänna villkor för användningen, utan att förvärva särskilda byggentreprenader eller tjänster.

- (7) Svårigheter i tolkningen av begreppen koncession och offentlig upphandling har varit orsak till ständig rättsosäkerhet bland intressenterna, och har gett upphov till flera domar från EU-domstolens sida i denna fråga. Därför bör definitionen av koncession förtydligas, särskilt genom att hänvisa till begreppet väsentlig driftsrisk. Det viktigaste kännetecknet för en koncession, rätten att utnyttja ett byggnadsverk eller en tjänst, innebär alltid en överföring till koncessionshavaren av en ekonomisk risk som innebär att personen eller företaget kanske inte kommer att få tillbaka de investeringar som gjorts och de kostnader som uppstått under utnyttjandet av ett byggnadsverk eller tillhandahållandet av tjänster. Tillämpningen av särskilda regler för tilldelning av koncessioner skulle inte vara berättigad om den upphandlande myndigheten eller enheten kompenserade entreprenörens eventuella förluster genom att garantera vissa intäkter som motsvarar eller är högre än de kostnader som denne måste ta på sig i samband med kontraktets utförande. Samtidigt bör det klargöras att vissa kontraktsarrangemang som betalas helt av en upphandlande myndighet eller enhet bör anses utgöra en koncession om ersättningen för de investeringar som entreprenören har gjort och de kostnader som denne har haft för att utföra en byggentreprenad eller tillhandahålla en tjänst beror på den faktiska efterfrågan på eller tillgången till en tjänst eller en egendom.
- (8) Om det finns sektorsspecifika regler som ger koncessionshavaren en garanti för att denne får igen de investeringar som görs och de kostnader som uppstår under fullgörandet av ett kontrakt, bör kontraktet inte anses utgöra en koncession i den mening som avses i detta direktiv.
- (9) Begreppet särskilda eller exklusiva rättigheter är centralt för att fastställa tillämpningsområdet för detta direktiv, eftersom enheter som varken är upphandlande enheter i enlighet med artikel 4.1.1 eller offentliga företag endast omfattas av direktivets bestämmelser om de utövar en av de verksamheter som täcks av direktivet på grundval av sådana rättigheter. Det är därför lämpligt att klargöra att rättigheter som har beviljats på grundval av ett förfarande med objektiva kriterier, i synnerhet i enlighet med unionslagstiftningen, och som har offentliggjorts på lämpligt sätt inte utgör särskilda eller exklusiva rättigheter i enlighet med detta direktiv. Denna lagstiftning bör inbegripa Europaparlamentets och rådets direktiv 98/30/EG av den 22 juni 1998 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas⁵, Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre marknaden för el⁶, Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna⁷, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG av den 30 maj 1994 om villkoren för beviljande och utnyttjande av tillstånd för prospektering efter samt undersökning och utvinning av kolväten⁸ och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 av den 23 oktober 2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr

⁵ EGT L 204, 21.7.1998, s. 1.

⁶ EGT L 27, 30.1.1997, s. 20.

⁷ EGT L 15, 21.1.1998, s. 14.

⁸ EGT L 164, 30.6.1994, s. 3.

1107/70⁹. Den offentliga verksamheten antar alltfler former, vilket innebär att det är nödvändigt att förtydliga definitionen av begreppet upphandling. Unionens bestämmelser om koncessioner avser förvärv av byggtreprenader eller tjänster där ersättningen för arbetet utgörs av rätten att utnyttja byggnadsverket eller tjänsterna. Begreppet förvärv bör förstås i vid mening och innebär att myndigheten eller enheten erhåller fördelarna av byggtreprenaderna eller tjänsterna i fråga, men att detta inte alltid medför en överföring av ägarskapet till den upphandlande myndigheten eller enheten. Enbart finansiering av en verksamhet, vilket ofta kopplas till ett krav att återbetala alla mottagna belopp som inte används för de avsedda syftena, omfattas vanligen inte av detta direktiv.

- (10) Det har också visat sig nödvändigt att klargöra tolkningen av begreppet en enda upphandling, som innebär att det sammanlagda värdet av alla koncessioner som ingår inom ramen för upphandlingen måste beaktas när det gäller de tröskelvärden som fastställs i detta direktiv samt att upphandlingen måste offentliggöras som en helhet, eventuellt indelad i delkontrakt. Begreppet en enda upphandling omfattar alla varor, byggtreprenader och tjänster som behövs för att fullgöra ett visst projekt. Indikationer på att det rör sig om ett enda projekt kan exempelvis vara att den upphandlande myndigheten dessförinnan genomfört en samlad planering och utformning, att de olika inköpta beståndsdelarna fyller en och samma ekonomiska och tekniska funktion eller att de i övrigt är logiskt förknippade med varandra.
- (11) För att ett verkligt öppnande av marknaden och en rättvis och balanserad tillämpning av reglerna om tilldelning av koncessioner på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster ska säkerställas, är det nödvändigt att de enheter som ska omfattas av direktivet definieras på ett annat sätt än genom hänvisning till deras rättsliga ställning. Det är således viktigt att upphandlande enheter från den offentliga respektive den privata sektorn behandlas lika. I överensstämmelse med artikel 345 i fördraget är det också nödvändigt att se till att medlemsstaternas egendomsordning inte påverkas på något sätt.
- (12) Koncessioner får tilldelas av upphandlande enheter i syfte att tillgodose kraven hos flera verksamheter som eventuellt omfattas av olika rättsregler. Det bör klargöras att de rättsregler som gäller för en enskild koncession som är avsedd att omfatta flera verksamheter bör omfattas av de regler som är tillämpliga på den verksamhet som koncessionen huvudsakligen är avsedd för. Fastställandet av den verksamhet som koncessionen huvudsakligen är avsedd för kan grundas på en analys av de krav som den särskilda koncessionen måste tillgodose och som har utförts av den upphandlande enheten i syfte att bedöma koncessionens värde och upprätta koncessionsdokumenten. I vissa fall kan det emellertid vara objektivt omöjligt att fastställa vilken verksamhet som koncessionen huvudsakligen är avsedd för. Det bör föreskrivas vilka regler som gäller i sådana fall.
- (13) Det är lämpligt att från detta direktivs tillämpning undanta vissa tjänstekoncessioner som tilldelas ekonomiska aktörer som själva är upphandlande myndigheter eller enheter på grundval av en exklusiv rättighet som aktören åtnjuter enligt offentliggjord nationell lagstiftning eller förvaltningsbestämmelse och som beviljats i enlighet med fördraget och unionens sektorslagstiftning om förvaltning av nätinfrastuktur som

⁹ EUT L 315, 3.12.2007, s. 1.

berör sådana verksamheter som avses i bilaga III, eftersom en sådan exklusiv rättighet gör det omöjligt att tillämpa ett konkurrensutsatt förfarande för tilldelningen. Som en avvikelse och utan att det påverkar de rättsliga följderna av det allmänna undantaget från detta direktivs tillämpning bör koncessioner enligt artikel 8.1 omfattas av skyldigheten att man offentliggör ett meddelande om koncessionstilldelning, i syfte att garantera grundläggande öppenhet och insyn, såvida inte krav på sådan öppenhet och insyn fastställs i sektorslagstiftning.

- (14) Det är lämpligt att undanta vissa tjänste- och byggkoncessioner som tilldelas företag som är anknutna till en upphandlande enhet och som har som huvudsaklig verksamhet att tillhandahålla dessa tjänster eller byggentreprenader till den grupp som de tillhör snarare än att erbjuda dem på marknaden. Det är även lämpligt att undanta vissa tjänste- och byggkoncessioner som tilldelas av en upphandlande enhet till ett samriskföretag, bildat av ett antal upphandlande enheter för en verksamhet som omfattas av detta direktiv, och som enheten ingår i. Det bör emellertid säkerställas att detta undantag inte ger upphov till eventuell snedvridning av konkurrensen till förmån för de företag eller samriskföretag som är anknutna till den upphandlande enheten. Det bör därför införas en lämplig uppsättning regler, särskilt när det gäller såväl de maximigränser inom vilka företagen får erhålla en del av sin omsättning från marknaden och över vilka de förlorar möjligheten att tilldelas koncessioner utan konkurrensutsättning, som sammansättningen av samriskföretag och stabiliteten i relationerna mellan samriskföretagen och de upphandlande enheter som de består av.
- (15) Detta direktiv bör inte gälla för koncessioner som tilldelas av upphandlande enheter och som avser utförandet av en verksamhet enligt bilaga III, om den aktuella verksamheten i den medlemsstat där den utövas är direkt konkurrensutsatt på marknader med fritt tillträde och om detta fastställts genom ett förfarande som inrättats i detta syfte i enlighet med artiklarna 27 och 28 i direktiv [nuvarande direktiv 2004/17/EG]. Ett sådant förfarande bör medge rättssäkerhet för de berörda enheterna och ett ändamålsenligt beslutsförfarande, varigenom en enhetlig tillämpning av unionslagstiftningen på området kan garanteras med kort tidsfrist.
- (16) Detta direktiv är inte tillämpligt på koncessioner som tilldelas av internationella organisationer i eget namn och för deras egen räkning. Det behöver dock klargöras i vilken utsträckning detta direktiv bör tillämpas på koncessionstilldelning som styrs av särskilda internationella regler.
- (17) Det råder en betydande rättslig osäkerhet när det gäller i vilken mån samarbete mellan offentliga myndigheter bör omfattas av reglerna för koncessionstilldelning. Tolkningen av EU-domstolens rättspraxis varierar mellan medlemsstaterna och även mellan upphandlande myndigheter eller vissa upphandlande enheter. Det är därför nödvändigt att klargöra i vilka fall reglerna om offentlig tilldelning av koncessioner inte är tillämpliga på koncessioner som ingås mellan upphandlande myndigheter. Ett sådant klargörande bör vägledas av de principer som fastställts i domstolens relevanta rättspraxis. Enbart det faktum att båda avtalsparterna själva är upphandlande myndigheter eller enheter i enlighet med artikel 4.1.1 utesluter inte i sig tillämpning av reglerna om tilldelning av koncessioner. Tillämpningen av reglerna för koncessionstilldelning bör dock inte inskränka upphandlande myndigheters frihet att besluta om hur de ska organisera fullgörandet av sitt offentliga uppdrag. Koncessioner som tilldelas kontrollerade enheter eller ett samarbete för gemensamt fullgörande av de medverkande upphandlande myndigheternas eller enheternas offentliga uppdrag

bör därför undantas från tillämpningen av reglerna förutsatt att villkoren i detta direktiv är uppfyllda. Detta direktiv bör garantera att ett undantagande av samarbete mellan offentliga myndigheter inte leder till att konkurrensen snedvrids i förhållande till privata ekonomiska aktörer. En upphandlande myndighets deltagande som anbudsgivare i ett förfarande för offentlig upphandling får inte heller leda till en snedvridning av konkurrensen.

- (18) För att garantera att bygg- och tjänstekoncessioner över ett visst värde som tilldelas av upphandlande enheter och myndigheter offentliggörs på lämpligt sätt bör det vara obligatoriskt att offentliggöra ett koncessionsmeddelande i *Europeiska unionens officiella tidning* innan kontrakten tilldelas. Koncessioner har ett tydligt gränsöverskridande intresse för ekonomiska aktörer som är etablerade i andra medlemsstater, vilket bör beaktas vid fastställandet av tröskelvärdena. För att beräkna värdet av en tjänstekoncession måste hänsyn tas till det uppskattade värdet av samtliga tjänster som ska tillhandahållas av koncessionshavaren ur en potentiell anbudsgivares synvinkel.
- (19) Med hänsyn till de skadliga effekterna på konkurrensen bör tilldelning av koncessioner utan föregående offentliggörande endast ske under mycket exceptionella omständigheter. Detta undantag bör begränsas till fall då det redan från början står klart att offentliggörandet inte kommer att leda till ökad konkurrens, inte minst för att det objektivt sett endast finns en ekonomisk aktör som kan utföra koncessionen. Endast situationer där det objektivt sett står klart att endast en ekonomisk aktör kan fullgöra kontraktet kan motivera tilldelning av en koncession utan offentliggörande till en ekonomisk aktör, där denna situation inte har skapats av den upphandlande myndigheten eller enheten själv med tanke på det framtida tilldelningsförfarandet och där det inte finns tillgång till några lämpliga alternativa lösningar, vilket bör utvärderas noga.
- (20) En översyn av så kallade prioriterade och icke-prioriterade tjänster ("A- och B-tjänster") som genomförts av kommissionen visar att det inte är motiverat att begränsa den fullständiga tillämpningen av upphandlingslagstiftningen till en begränsad grupp tjänster. Därför bör detta direktiv vara tillämpligt på en rad tjänster (som cateringtjänster och vattenförsörjning), som visat på möjligheter till gränsöverskridande handel.
- (21) Mot bakgrund av den utvärdering i samband med reformen av reglerna för offentlig upphandling som genomförts av kommissionen är det lämpligt att från den fullständiga tillämpningen av detta direktiv endast undanta sådana tjänster som har en begränsad gränsöverskridande dimension, nämligen de så kallade personliga tjänsterna, t.ex. vissa sociala tjänster, hälso- och sjukvårdstjänster samt utbildningstjänster. Dessa tjänster tillhandahålls i ett särskilt sammanhang som varierar betydligt mellan medlemsstaterna på grund av olika kulturella traditioner. Ett särskilt system bör därför införas för koncessioner för dessa tjänster, vilket bör beakta att de började regleras först nyligen. Ett krav på offentliggörande av ett förhandsmeddelande och ett meddelande om koncessionstilldelning för alla koncessioner av ett värde som minst uppgår till de tröskelvärden som fastställs i detta direktiv är därför ett lämpligt sätt att informera potentiella anbudsgivare om affärsmöjligheter och alla berörda parter om antal och typer av tilldelade kontrakt. Dessutom bör medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för tilldelning av koncessionskontrakt för sådana tjänster i syfte att garantera att principerna om

öppenhet och insyn samt likabehandling av ekonomiska aktörer respekteras samtidigt som upphandlande myndigheter och enheter kan beakta den berörda tjänstens särskilda egenskaper. Medlemsstaterna bör se till att upphandlande myndigheter och enheter kan beakta behovet av att garantera tjänsternas kvalitet, kontinuitet, åtkomst, tillgänglighet och omfattning, olika användarkategoriernas specifika behov, delaktighet och inflytande för användare samt innovation.

- (22) Med hänsyn till betydelsen av det kulturella sammanhanget och dessa tjänsters känslighet, bör medlemsstaterna ges stor frihet att organisera valet av tjänsteleverantörer på det sätt som de finner lämpligast. Reglerna i detta direktiv förhindrar inte medlemsstaterna att tillämpa särskilda kvalitetskriterier vid valet av tjänsteleverantörer, exempelvis de kriterier i den frivilliga europeiska kvalitetsramen för sociala tjänster som utarbetats av Europeiska unionens kommitté för socialt skydd. Medlemsstaterna och/eller offentliga myndigheter bör ha frihet att tillhandahålla dessa tjänster själva eller att organisera sociala tjänster på ett sätt som inte medför ingående av koncessioner, exempelvis genom att enbart finansiera sådana tjänster eller genom att bevilja licens eller tillstånd till alla ekonomiska aktörer som uppfyller de krav som den upphandlande myndigheten eller enheten uppställt i förväg, utan några gränser eller kvoter, förutsatt att systemet tryggar tillräckligt offentliggörande och överensstämmer med principerna om öppenhet och icke-diskriminering.
- (23) För att alla intresserade aktörer ska kunna lämna in ansökningar och anbud bör upphandlande myndigheter och enheter vara skyldiga att respektera en minimitidsfrist för mottagande av ansökningar och anbud.
- (24) Valet och tillämpningen av proportionella, icke-diskriminerande och rättvisa kriterier för urval av ekonomiska aktörer är avgörande för att de ska kunna få effektiv tillgång till de ekonomiska möjligheter som koncessioner innebär. I synnerhet kan en anbudssökandes möjlighet att lita på kapaciteten hos andra enheter vara avgörande för att små och medelstora företag ska kunna delta. Därför är det lämpligt att föreskriva att urvalskriterierna endast bör gälla den ekonomiska aktörens tekniska, finansiella och ekonomiska kapacitet, att de offentliggörs i koncessionsmeddelandet och inte får hindra en ekonomisk aktör från att åberopa kapaciteten hos andra enheter, oberoende av hur aktören rent juridiskt hänger samman med dessa enheter, om aktören visar för den upphandlande myndigheten eller enheten att de resurser som krävs finns tillgängliga.
- (25) För att garantera öppenhet och likabehandling bör kriterierna för tilldelning av koncessioner alltid uppfylla vissa allmänna normer. De bör meddelas alla potentiella anbudsgivare i förväg, ha samband med kontraktsföremålet och får inte medföra en obegränsad valfrihet för den upphandlande myndigheten eller enheten. De bör garantera att effektiv konkurrens är möjlig och åtföljas av krav som gör det möjligt att i praktiken verifiera de uppgifter som anbudsgivarna lämnar. För att uppfylla dessa normer och samtidigt öka rättssäkerheten får medlemsstaterna föreskriva användning av kriteriet i form av det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.
- (26) När en upphandlande myndighet eller enhet väljer att tilldela en koncession på grundval av det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet, bör de fastställa de ekonomiska kriterier och kvalitetskriterier som ska användas när de utvärderar vilket anbud som har det bästa förhållandet mellan kvalitet och pris. Fastställandet av dessa kriterier beror på föremålet för koncessionen, eftersom kriterierna bör göra det möjligt

att utvärdera varje anbuds prestanda i förhållande till föremålet för koncessionen enligt definitionen i de tekniska specifikationerna samt att utvärdera förhållandet mellan kvalitet och pris för varje anbud.

- (27) Koncessioner är oftast långsiktiga och komplicerade arrangemang där entreprenören bär det ansvar och de risker som traditionellt bärs av upphandlande myndigheter och normalt ingår i deras ansvarsområde samt av upphandlande enheter. Av denna anledning bör upphandlande myndigheter och enheter ha en viss flexibilitet i tilldelningsprocessen, med möjlighet att förhandla om kontraktets innehåll med de anbudssökande. För att garantera likabehandling och öppenhet under hela tilldelningsförfarandet bör emellertid vissa krav fastställas på strukturering av tilldelningen, däribland av förhandlingar, informationsspridning och tillgång till skriftliga dokument. Det krävs också regler om att de ursprungliga villkoren i koncessionsmeddelandet inte får frångås, för att förhindra orättvis behandling av potentiella anbudssökande.
- (28) De tekniska specifikationer som de upphandlande myndigheterna eller enheterna upprättar bör tillåta att tilldelningen av koncessionen öppnas för konkurrens. Det måste därför vara möjligt att lämna anbud med olika tekniska lösningar så att det råder tillräcklig konkurrens. Följaktligen bör de tekniska specifikationerna utformas på ett sådant sätt att man undviker att på konstlad väg begränsa konkurrensen med hjälp av krav som gynnar en viss ekonomisk aktör genom att de avspeglar viktiga egenskaper hos de varor, tjänster eller byggentreprenader som den aktören brukar erbjuda. Om de tekniska specifikationerna utformas som funktions- och prestandakrav kan i allmänhet detta mål uppfyllas på bästa möjliga sätt, vilket främjar innovation. Om det hänvisas till en europeisk standard eller, om det inte finns någon sådan, till en nationell standard bör de upphandlande myndigheterna eller enheterna beakta anbud som baseras på andra likvärdiga lösningar. För att visa att en lösning är likvärdig kan anbudsgivare åläggas att tillhandahålla bevis som verifierats av tredje part. Andra lämpliga bevismedel, såsom tillverkarens tekniska dokumentation, bör dock också tillåtas om den berörda ekonomiska aktören inte har tillgång till sådana intyg eller provningsrapporter eller inte har möjlighet att anskaffa dem inom de aktuella tidsfristerna.
- (29) I tekniska specifikationer och i tilldelningskriterier bör upphandlande myndigheter och enheter få lov att hänvisa till en bestämd produktionsprocess, ett bestämt sätt att tillhandahålla tjänster eller en bestämd process för något annat stadium av en produkts eller tjänsts livscykel, så länge detta har anknytning till föremålet för koncessionen. För att bättre integrera sociala hänsyn i tilldelning av koncessioner kan upphandlande myndigheter och enheter även tillåtas att i tilldelningskriterierna ta med egenskaper som avser arbetsvillkoren. Om de upphandlande myndigheterna eller enheterna emellertid tillämpar det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet får dessa kriterier endast avse arbetsvillkoren för de personer som direkt deltar i den berörda produktionsprocessen eller i tillhandahållandet av den berörda tjänsten. Sådana egenskaper får endast avse hälsoskydd för den personal som deltar i produktionsprocessen eller främjandet av social integration för missgynnade personer eller medlemmar i sårbara grupper bland de personer som får i uppdrag att fullgöra kontraktet, inbegripet tillgänglighet för personer med funktionshinder. Tilldelningskriterier som omfattar sådana egenskaper bör i alla händelser begränsas till egenskaper som har omedelbara konsekvenser för personalen i deras arbetsmiljö. De bör tillämpas i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den

16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster¹⁰ och på ett sätt som inte direkt eller indirekt diskriminerar ekonomiska aktörer från andra medlemsstater eller från tredjeländer som är parter i ett avtal eller frihandelsavtal som unionen är part i. Upphandlande myndigheter och enheter bör, även när de tillämpar kriteriet i form av det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet, ha rätt att som urvalskriterium använda organisation av och kvalifikation och erfarenhet hos den personal som ska utföra den berörda koncessionen, eftersom detta kan påverka kvaliteten på genomförandet av koncessionen och därmed anbudets ekonomiska värde.

- (30) Genom att använda elektroniska informations- och kommunikationsmedel kan offentliggörandet av kontrakt förenklas betydligt, samtidigt som effektiviteten och insynen i förfarandena för koncessionstilldelning ökas. Elektroniska medel bör därför bli standard för kommunikationen och informationsutbytet i förfaranden för koncessionstilldelning. Användning av elektroniska medel är också tidsbesparande. Minimitidsfristerna bör därför förkortas om elektroniska medel används, dock under förutsättning att de är kompatibla med den särskilda överföringsteknik som fastställs på unionsnivå. Elektroniska informations- och kommunikationsmedel, med adekvata funktioner, kan dessutom ge upphandlande myndigheter och enheter möjlighet att förebygga, spåra och korrigera fel som uppstår i samband med upphandlingsförfaranden.
- (31) Upphandlande myndigheter och enheter från olika medlemsstater kan vara intresserade av att samarbeta och gemensamt tilldela offentliga koncessioner för att dra största möjliga nytta av de möjligheter som den inre marknaden erbjuder, till exempel i form av stordriftsfördelar samt risk- och nyttofördelning och särskilt när det gäller innovativa projekt som medför större risker än vad en ensam upphandlande myndighet eller enhet rimligen kan bära. Nya regler för att fastställa tillämplig lagstiftning för gränsöverskridande gemensam koncessionstilldelning bör därför fastställas för att underlätta gränsöverskridande gemensam tilldelning av koncessioner. Dessutom kan upphandlande myndigheter och enheter från olika medlemsstater inrätta gemensamma rättsorgan enligt nationell lagstiftning eller unionslagstiftning. Särskilda regler bör fastställas för denna form av gemensam koncessionstilldelning.
- (32) Gällande lagar, förordningar och kollektivavtal rörande anställningsvillkor och arbetsmiljö, på såväl nationell nivå som unionsnivå, bör tillämpas vid utförandet av en koncession, om dessa bestämmelser och tillämpningen av dem överensstämmer med unionsrätten. För gränsöverskridande verksamhet, det vill säga när arbetstagare från en medlemsstat tillhandahåller tjänster i en annan medlemsstat i samband med utförandet av en koncession, fastställs i Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster¹¹ de minimivillkor som måste uppfyllas i värdlandet gentemot de utstationerade arbetstagarna.
- (33) Koncessioner bör inte tilldelas ekonomiska aktörer som har deltagit i en kriminell organisation eller som befunnits skyldiga till korruption eller bedrägerier riktade mot unionens intressen eller till penningtvätt. Obetalda skatter eller socialförsäkringsavgifter bör också beivras genom obligatorisk uteslutning på unionsnivå. Vidare bör upphandlande myndigheter och enheter ges möjlighet att

¹⁰ EGT L 18, 21.1.1997, s. 1.

¹¹ EGT L 18, 21.1.1997, s. 1.

utesluta anbudssökande eller anbudsgivare som begår allvarliga överträdelser av unionslagstiftning eller nationell lagstiftning som syftar till att skydda allmänintresset i överensstämmelse med fördraget, eller om en ekonomisk aktör uppvisar betydande eller ihållande brister i samband med utförandet av en tidigare koncession eller koncessioner av liknande beskaffenhet för samma upphandlande myndighet eller enhet.

- (34) Mot bakgrund av EU-domstolens relevanta rättspraxis är det nödvändigt att klargöra under vilka omständigheter ändringar av en koncession under dess fullgörande kräver ett nytt tilldelningsförfarande. Ett nytt förfarande krävs om sådana väsentliga ändringar görs av den ursprungliga koncessionen som visar att parterna har för avsikt att omförhandla väsentliga villkor för koncessionen. Detta är fallet särskilt om de ändrade villkoren skulle ha påverkat resultatet av förfarandet om de hade ingått i det ursprungliga förfarandet. En exceptionell och tillfällig förlängning av koncessionens löptid uteslutande i syfte att garantera kontinuiteten i tillhandahållandet av en tjänst i väntan på att en ny koncession tilldelas bör normalt sett inte ses som en väsentlig ändring av den ursprungliga koncessionen.
- (35) Upphandlande myndigheter och enheter kan ställas inför externa omständigheter som de inte kunde förutse när de tilldelade koncessionen. I sådana fall behövs det en viss flexibilitet för att koncessionen ska kunna anpassas till dessa omständigheter utan ett nytt tilldelningsförfarande. Med begreppet omständigheter som en omsorgsfull upphandlande myndighet eller enhet inte hade kunnat förutse avses omständigheter som inte hade kunnat förutses trots att den upphandlande myndigheten eller enheten omsorgsfullt förberett den ursprungliga koncessionstilldelningen, med hänsyn till de medel som den förfogat över, det berörda projektets beskaffenhet och egenskaper, god praxis på det berörda området samt behovet av att säkerställa ett lämpligt förhållande mellan de resurser som ägnas åt att förbereda koncessionstilldelningen och dess förutsebara värde. Detta begrepp kan dock inte tillämpas i de fall då en ändring leder till att den övergripande upphandlingen får en annan beskaffenhet, exempelvis genom att de byggtreprenader, varor eller tjänster som ska upphandlas ersätts med något annat eller genom att typen av upphandling förändras i grunden, eftersom man i en sådan situation kan anta att resultatet skulle ha påverkats.
- (36) I överensstämmelse med principerna om likabehandling och öppenhet bör inte en utvald anbudsgivare kunna ersättas med en annan ekonomisk aktör utan att koncessionen konkurrensutsätts på nytt. Den utvalda anbudsgivare som utför koncessionen kan dock genomgå vissa strukturella förändringar under utförandet, exempelvis rent interna omorganisationer, sammanslagningar och förvärv eller obestånd, eller ersättas enligt en avtalsklausul som är känd för alla anbudsgivare och är förenlig med principerna om likabehandling och öppenhet. Sådana strukturella förändringar bör inte automatiskt kräva nya tilldelningsförfaranden för alla koncessioner som företaget utför.
- (37) Upphandlande myndigheter eller enheter bör genom översynsklausuler i ett koncessionsavtal kunna föreskriva en möjlighet att införa ändringar av koncessioner, men dessa klausuler bör inte ge dem obegränsad frihet. I detta direktiv bör därför fastställas i vilken utsträckning ändringsmöjligheter får föreskrivas i den ursprungliga koncessionen.

- (38) I syfte att anpassa detta direktiv till snabb teknisk och ekonomisk utveckling bör en befogenhet att anta akter i enlighet med artikel 290 i fördraget delegeras till kommissionen med avseende på en rad icke-väsentliga delar av direktivet. Tekniken i och egenskaperna hos anordningar för elektronisk mottagning bör följa den tekniska utvecklingen och de administrativa behoven. Därför är det också nödvändigt att ge kommissionen befogenhet att fastställa obligatoriska tekniska standarder för elektronisk kommunikation, för att se till att tekniska format, processer och meddelandetjänster i de koncessionstilldelningsförfaranden som genomförs med elektroniska medel är kompatibla och följer den tekniska utvecklingen och de administrativa behoven. Förteckningarna över unionens lagstiftningsakter om gemensamma metoder för beräkning av livscykelkostnader bör snabbt kunna anpassas för att införliva åtgärder som antagits på sektorsnivå. För att tillgodose dessa behov bör kommissionen ges befogenhet att hålla förteckningarna aktuella, inbegripet metoderna för beräkning av livscykelkostnader.
- (39) För att säkerställa ett lämpligt rättsligt skydd för anbudssökande och anbudsgivare i koncessionstilldelningsförfaranden samt en effektiv kontroll av att bestämmelserna i detta direktiv och principerna i fördraget efterlevs, bör rådets direktiv 89/665/EEG om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten¹² och rådets direktiv 92/13/EEG om samordning av lagar och andra författningar om gemenskapsregler om upphandlingsförfaranden tillämpade av företag och verk inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna¹³ också gälla för tjänstekoncessioner och byggkoncessioner som tilldelas av upphandlande myndigheter och enheter. Direktiven 89/665/EEG och 92/13/EEG bör därför ändras i enlighet med detta.
- (40) Behandling av personuppgifter enligt detta direktiv regleras i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter¹⁴.
- (41) Enligt unionens lagstiftning om offentlig upphandling ska medlemsstaterna konsekvent och systematiskt övervaka hur dessa bestämmelser genomförs och fungerar, för att garantera att unionslagstiftningen tillämpas effektivt och enhetligt. Om medlemsstaterna utser en enda nationell myndighet för övervakning, genomförande och kontroll av offentlig upphandling kan således denna myndighet ha samma befogenheter för koncessioner. Ett enda organ med övergripande uppgifter bör garantera en överblick över de viktigaste genomförandeproblemen och föreslå lämpliga åtgärder för problem av mer strukturell art. Detta organ kan också ge direkt återkoppling om hur politiken fungerar och om potentiella svagheter i nationell lagstiftning och praxis, och på så sätt bidra till att man snabbt hittar lösningar och kan förbättra förfarandena för tilldelning av koncessioner.
- (42) Det är av särskild betydelse att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå. Kommissionen bör, då den förbereder och utarbetar delegerade akter, se till att relevanta handlingar översänds samtidigt till

¹² EGT L 395, 30.12.1989, s. 33.

¹³ EGT L 76, 23.3.1992, s. 14.

¹⁴ EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

Europaparlamentet och rådet och att detta sker så snabbt som möjligt och på lämpligt sätt.

- (43) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av detta direktiv bör kommissionen ges genomförandebefogenheter när det gäller utformning och överföring av meddelanden samt för avsändande och offentliggörande av de uppgifter som avses i bilagorna IV–VI samt ändringar av tröskelvärdena. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter¹⁵. Det rådgivande förfarandet bör användas för antagandet av genomförandeaakter som inte har några konsekvenser från ekonomisk synpunkt eller när det gäller arten och omfattningen av de skyldigheter som följer av detta direktiv. Dessa akter har tvärtom ett rent administrativt syfte och tjänar ändamålet att underlätta tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv.
- (44) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument av [den ...] har medlemsstaterna åtagit sig, när det är motiverat, att till anmälan av införlivandeåtgärder bifoga ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är motiverat.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

¹⁵ EUT L 55, 28.2.2011, s. 13.

Direktiv om tilldelning av koncessioner

Innehållsförteckning

AVDELNING I: DEFINITIONER, ALLMÄNNA PRINCIPER OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

KAPITEL I: Definitioner, allmänna principer och tillämpningsområde

AVSNITT 1: DEFINITIONER OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

Artikel 1: Syfte och tillämpningsområde

Artikel 2: Definitioner

Artikel 3: Upphandlande myndigheter

Artikel 4: Upphandlande enheter

Artikel 5: Tröskelvärden

Artikel 6: Metoder för beräkning av det uppskattade värdet av koncessioner

Artikel 7: Allmänna principer

AVSNITT II: UNDANTAG

Artikel 8: Undantag för koncessioner som tilldelas av upphandlande myndigheter och enheter

Artikel 9: Särskilda undantag för elektronisk kommunikation

Artikel 10: Undantag för koncessioner som tilldelas av upphandlande enheter

Artikel 11: Koncessioner som tilldelas anknutna företag

Artikel 12: Koncessioner som tilldelas ett samriskföretag eller en upphandlande enhet som ingår i ett samriskföretag

Artikel 13: Upphandlande enheters anmälan av upplysningar

Artikel 14: Undantag för verksamheter som är direkt konkurrensutsatta

Artikel 15: Samarbete mellan offentliga myndigheter

AVSNITT III: ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 16: Varaktighet

Artikel 17: Sociala tjänster och andra specifika tjänster

Artikel 18: Blandade koncessioner

Artikel 19: Koncessioner som omfattar flera typer av verksamheter

AVSNITT IV: SÄRSKILDA SITUATIONER

Artikel 20: Reserverade koncessioner

Artikel 21: Forsknings- och utvecklingstjänster

KAPITEL II: Principer

Artikel 22: Ekonomiska aktörer

Artikel 23: Nomenklaturer

Artikel 24: Sekretess

Artikel 25: Regler för kommunikation

AVDELNING II: BESTÄMMELSER OM TILLDELNING AV KONCESSIONER

KAPITEL I: Offentliggörande och öppenhet

Artikel 26: Koncessionsmeddelanden

Artikel 27: Meddelanden om koncessionstilldelning

Artikel 28: Utformning och offentliggörande av meddelanden

Artikel 29: Offentliggörande på nationell nivå

Artikel 30: Elektronisk tillgänglighet för koncessionsdokument

KAPITEL II: Förfarandets gång

AVSNITT 1: GEMENSAMMA KONCESSIONER, TIDSFRISTER OCH TEKNISKA SPECIFIKATIONER

Artikel 31: Gemensamma koncessioner för upphandlande myndigheter eller enheter från olika medlemsstater

Artikel 32: Tekniska specifikationer

Artikel 33: Provningsrapporter, certifiering och andra bevismedel

AVSNITT II: VAL AV DELTAGARE OCH TILLDELNING AV KONCESSIONER

Artikel 34: Allmänna principer

Artikel 35: Förfarandegarantier

Artikel 36: Urval och kvalitativ bedömning av anbudssökande

Artikel 37: Fastställande av tidsfrister

Artikel 38: Tidsfrister för inlämning av ansökningar om koncessioner

Artikel 39: Kriterier för tilldelning av koncessioner

Artikel 40: Beräkning av livscykelkostnad

AVDELNING III: BESTÄMMELSER OM UTFÖRANDE AV KONCESSIONER

Artikel 41: Underentreprenad

Artikel 42: Ändringar av koncessioner under löptiden

Artikel 43: Uppsägning av koncessioner

AVDELNING IV: ÄNDRINGAR AV DIREKTIVEN 89/665/EEG OCH 92/13/EEG

Artikel 44: Ändringar av direktiv 89/665/EEG

Artikel 45: Ändringar av direktiv 92/13/EEG

AVDELNING V: DELEGERADE BEFOGENHETER, GENOMFÖRANDEBEFOGENHETER OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 46: Utövande av delegerade befogenheter

Artikel 47: Skyndsamt förfarande

Artikel 48: Kommittéförfarande

Artikel 49: Införlivande

Artikel 50: Övergångsbestämmelser

Artikel 51: Översyn

Artikel 52: Ikraftträdande

Artikel 53: Adressater

BILAGOR

BILAGA I: FÖRTECKNING ÖVER VERKSAMHETER SOM OMFATTAS AV ARTIKEL 2.1.5

BILAGA II: FÖRTECKNING ÖVER UNIONSLAGSTIFTNING SOM AVSES I ARTIKEL 40.3

BILAGA III: VERKSAMHETER SOM UTÖVAS AV UPPHANDLANDE ENHETER ENLIGT ARTIKEL 4

BILAGA IV: UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I KONCESSIONSMEDDELANDEN

BILAGA V: UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I MEDDELANDEN OM KONCESSIONSTILLDELNING

BILAGA VI: UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I MEDDELANDEN OM KONCESSIONSTILLDELNING SOM AVSER KONCESSIONER FÖR SOCIALA TJÄNSTER OCH ANDRA SPECIFIKA TJÄNSTER (ARTIKEL 27.1)

BILAGA VII: UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I MEDDELANDEN OM ÄNDRINGAR AV EN KONCESSION UNDER LÖPTIDEN I ENLIGHET MED ARTIKEL 42

BILAGA VIII: DEFINITION AV VISSA TEKNISKA SPECIFIKATIONER

BILAGA IX: VILLKOR FÖR OFFENTLIGGÖRANDE

BILAGA X: TJÄNSTER SOM AVSES I ARTIKEL 17

BILAGA XI: FÖRTECKNING ÖVER UNIONSLAGSTIFTNING SOM AVSES I ARTIKEL 4.3 b

BILAGA XII: KRAV PÅ ANORDNINGAR FÖR ELEKTRONISK MOTTAGNING AV ANBUD OCH ANSÖKNINGAR

BILAGA XIII: UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I FÖRHANDSMEDDELANDEN OM KONCESSIONER FÖR SOCIALA TJÄNSTER OCH ANDRA SPECIFIKA TJÄNSTER (i enlighet med artikel 26.3)

AVDELNING I

DEFINITIONER, ALLMÄNNA PRINCIPER OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

KAPITEL I

Definitioner, allmänna principer och tillämpningsområde

AVSNITT I

DEFINITIONER OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. I detta direktiv fastställs regler om upphandlingsförfaranden för upphandlande myndigheter och enheter i samband med koncessioner vars värde uppskattas till minst de tröskelvärden som fastställs i artikel 5.
2. Detta direktiv gäller för anskaffning av byggentreprenader eller tjänster, inbegripet varor som är relaterade till koncessionsföremålet, från ekonomiska aktörer som valts ut av endera av följande aktörer:
 - a) Upphandlande myndigheter, oavsett om byggentreprenaderna eller tjänsterna inbegripet relaterade varor är avsedda för ett offentligt ändamål.
 - b) Upphandlande enheter, förutsatt att byggentreprenaderna eller tjänsterna inbegripet relaterade varor är avsedda för utförandet av en av de verksamheter som avses i bilaga III.

Artikel 2

Definitioner

1. I detta direktiv gäller följande definitioner:
 - (1) *koncession*: offentlig byggkoncession, byggkoncession eller tjänstekoncession.
 - (2) *offentlig byggkoncession*: skriftligt avtal med ekonomiska villkor som ingås mellan en eller flera ekonomiska aktörer och en eller flera upphandlande myndigheter och som avser utförande av byggentreprenad, där ersättningen för arbetet endast utgörs av rätten att utnyttja det byggnadsverk som är föremål för kontraktet eller av dels en sådan rätt, dels betalning.
 - (3) *skriftlig*: varje uttryck bestående av ord eller siffror som kan läsas, reproduceras och sedan meddelas. Uttrycket kan innefatta uppgifter som överförs och lagras med elektroniska medel.

- (4) *byggkoncession*: skriftligt avtal med ekonomiska villkor som ingås mellan en eller flera ekonomiska aktörer och en eller flera upphandlande enheter och som avser utförande av byggentreprenad, där ersättningen för arbetet endast utgörs av rätten att utnyttja det byggnadsverk som är föremål för kontraktet eller av dels en sådan rätt, dels betalning.
- (5) *utförande av byggentreprenad*: utförande eller såväl projektering som utförande av byggentreprenader relaterade till en verksamhet som avses i bilaga I eller av ett byggnadsverk eller realisering, oavsett medel, av ett byggnadsverk som tillgodoser de krav som specificerats av den upphandlande myndighet som utövar ett avgörande inflytande över typen eller projekteringen av byggnadsverket.
- (6) *byggnadsverk*: ett resultat av bygg- och anläggningsarbeten, betraktat som en helhet och vilket i sig fullgör en ekonomisk eller teknisk funktion.
- (7) *tjänstekoncession*: skriftligt avtal med ekonomiska villkor som ingås mellan en eller flera ekonomiska aktörer och en eller flera upphandlande myndigheter eller enheter och som avser tillhandahållande av andra typer av tjänster än dem som avses i punkterna 2 och 4, där ersättningen för de tjänster som ska tillhandahållas endast utgörs av rätten att utnyttja de tjänster som är föremål för kontraktet eller av dels en sådan rätt, dels betalning.
- (8) *anbudssökande*: en ekonomisk aktör som har ansökt om att få delta i eller har inbjudits att delta i ett förfarande för koncessionstilldelning.
- (9) *koncessionshavare*: en ekonomisk aktör som har tilldelats en koncession.
- (10) *ekonomisk aktör*: varje fysisk eller juridisk person, offentlig enhet eller grupp av sådana personer eller enheter som på marknaden erbjuder sig att utföra en byggentreprenad, att realisera ett byggnadsverk, att leverera varor eller att tillhandahålla tjänster.
- (11) *anbudsgivare*: en ekonomisk aktör som har lämnat ett anbud.
- (12) *elektroniska medel*: medel som utnyttjar elektronik för behandling (även digital kompression) och lagring av data som sänds, överförs och mottas via kabel eller radiovågor eller på optisk eller någon annan elektromagnetisk väg.
- (13) *koncessionsdokument*: alla dokument som utarbetats av den upphandlande myndigheten eller enheten eller som denna hänvisat till för att beskriva eller fastställa innehållet i upphandlingen eller förfarandet, inbegripet meddelanden om upphandling, tekniska specifikationer, förslag till kontraktsvillkor, format för de handlingar som ska lämnas in av anbudssökande och anbudsgivare, upplysningar om allmänt tillämpliga skyldigheter samt eventuella kompletterande handlingar.
- (14) *livscykel*: alla på varandra följande och/eller inbördes sammankopplade skeden, inklusive produktion, transport, användning och underhåll, som ingår i livslängden för en produkt, en byggentreprenad eller ett tillhandahållande av en tjänst, allt från förvärv av råvaror eller generering av resurser till bortskaffande, sanering och slutförande.

2. Rätten att utnyttja de byggnadsverk eller tjänster som avses i punkt 1.2, 1.4 och 1.7 ska innebära att den väsentliga driftsrisk överförs till koncessionshavaren. Koncessionshavaren ska anses överta den väsentliga driftsrisk om denne inte är garanterad att få tillbaka de investeringar som gjorts och de kostnader som uppstått under utnyttjandet av det byggnadsverk eller tillhandahållandet av de tjänster som är föremål för koncessionen.

Denna ekonomiska risk kan bestå av något av följande:

- a) Risk i samband med användning av byggentreprenaderna eller efterfrågan på tjänsten.
- b) Risk i samband med tillgång till den infrastruktur som tillhandahålls av koncessionshavaren eller som används för att tillhandahålla tjänsterna till användarna.

Artikel 3 *Upphandlande myndigheter*

1. I detta direktiv avses med *upphandlande myndigheter* statliga, regionala eller lokala myndigheter och offentligrättsliga organ samt sammanslutningar av en eller flera sådana myndigheter eller ett eller flera sådana organ, dock inte sådana som tilldelar en koncession för bedrivande av någon av de verksamheter som avses i bilaga III.
2. Med *regionala myndigheter* avses alla myndigheter för administrativa enheter som ingår i Nuts-kategorierna 1 och 2 enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003¹⁶.
3. Med *lokala myndigheter* avses alla myndigheter för administrativa enheter som ingår i Nuts-kategori 3 och mindre administrativa enheter enligt förordning (EG) nr 1059/2003.
4. Med *offentligrättsliga organ* avses varje organ som har samtliga följande egenskaper:
 - a) Organ som har tillkommit särskilt för att tillgodose allmännyttiga behov eller som har tillgodoseendet av sådana behov som särskilt syfte och inte är av industriell eller kommersiell karaktär.
 - b) Organet är en juridisk person.
 - c) Ett organ vars verksamhet till största delen finansieras av statliga, regionala eller lokala myndigheter, eller av andra offentligrättsliga organ, eller vars verksamhet står under kontroll av sådana organ, eller i vars förvaltningsorgan, styrelseorgan eller kontrollorgan mer än hälften av ledamöterna utses av statliga, regionala eller lokala myndigheter, eller av andra offentligrättsliga organ.

¹⁶ EUT L 154, 21.6.2003, s. 1.

Vid tillämpningen av första stycket a ska ett organ som verkar på normala marknadsmässiga villkor, har ett vinstsyfte och bär de förluster som uppstår i samband med utövandet av sin verksamhet inte anses vara ett organ utan industriell eller kommersiell karaktär som har som syfte att tillgodose allmännyttiga behov.

Artikel 4 *Upphandlande enheter*

1. I detta direktiv avses med *upphandlande enheter*

- (1) statliga, regionala eller lokala myndigheter, offentligrättsliga organ, samt sammanslutningar av en eller flera sådana myndigheter eller ett eller flera sådana organ i den mening som avses i artikel 3.2–3.4,
- (2) offentliga företag i den mening som avses i punkt 2 i denna artikel,
- (3) enheter som inte är upphandlande myndigheter eller offentliga företag och som bedriver verksamhet på grundval av särskilda eller exklusiva rättigheter som beviljats av en behörig myndighet i en medlemsstat,

när de tilldelar en koncession för bedrivande av någon av de verksamheter som avses i bilaga III.

2. Med *offentligt företag* avses varje företag över vilket en upphandlande myndighet kan ha ett direkt eller indirekt bestämmande inflytande till följd av ägarförhållande, finansiellt deltagande eller gällande regler.

Ett bestämmande inflytande ska anses föreligga när en upphandlande myndighet, direkt eller indirekt, i förhållande till ett företag

- a) äger större delen av företagets tecknade kapital, eller
- b) kontrollerar majoriteten av de rösträtter som är knutna till företagets emitterade aktier, eller
- c) kan utse mer än halva antalet ledamöter i företagets administrativa, styrande eller övervakande organ.

3. Med *särskilda eller exklusiva rättigheter* avses en rättighet som beviljats av en behörig myndighet i en medlemsstat enligt lag eller annan författning, som begränsar bedrivandet av någon av de verksamheter som avses i bilaga III till en eller flera enheter och som väsentligt påverkar andra enheters möjligheter att bedriva samma typ av verksamhet.

Rättigheter som har beviljats genom ett förfarande som offentliggjorts på lämpligt sätt och där beviljandet av dessa rättigheter har grundats på objektiva kriterier ska inte utgöra särskilda eller exklusiva rättigheter i den mening som avses i detta direktiv. Sådana förfaranden innefattar

- a) upphandlingsförfaranden med föregående meddelande om upphandling i enlighet med direktiv [2004/18/EG eller 2004/17/EG] eller detta direktiv, eller
- b) förfaranden i enlighet med andra unionsrättsakter som förtecknas i bilaga XI och säkerställer tillräcklig föregående öppenhet i samband med beviljande av tillstånd på grundval av objektiva kriterier.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 46 för att ändra förteckningen över unionsrättsakter i bilaga XI, när sådana ändringar blir nödvändiga till följd av antagandet av ny unionslagstiftning eller upphävandet av unionslagstiftning.

Artikel 5 Tröskelvärden

1. Detta direktiv ska tillämpas på följande typer av koncessioner vars värde uppgår till minst 5 000 000 euro:
 - a) Koncessioner som ingås av upphandlande enheter för bedrivande av någon av de verksamheter som avses i bilaga III.
 - b) Koncessioner som ingås av upphandlande myndigheter.
2. För tjänstekoncessioner som uppgår till ett värde av minst 2 500 000 euro, men mindre än 5 000 000 euro, förutom sociala tjänster och andra specifika tjänster, ska ett meddelande om koncessionstilldelning i enlighet med artiklarna 27 och 28 offentliggöras.

Artikel 6 Metoder för beräkning av det uppskattade värdet av koncessioner

1. Beräkningen av det uppskattade värdet av en koncession ska grundas på det totala belopp exklusive mervärdesskatt som ska betalas enligt den upphandlande myndighetens eller enhetens egen uppskattning, inbegripet varje form av option och förlängning av koncessionens varaktighet.
2. Det uppskattade värdet av en koncession ska beräknas som värdet på entreprenaden eller tjänsterna i sin helhet, även om de köps genom olika kontrakt om kontrakten ingår i ett och samma projekt. Indikationer på att det rör sig om ett enda projekt kan exempelvis vara att den upphandlande myndigheten eller enheten dessförinnan genomfört en samlad planering och utformning, att de olika inköpta beståndsdelarna fyller en och samma ekonomiska och tekniska funktion eller att de i övrigt är logiskt förknippade med varandra.

Om den upphandlande myndigheten eller enheten avser att ge premier eller ersättningar till anbudssökande eller anbudsgivare ska den beakta dessa när den beräknar det uppskattade värdet av koncessionen.

3. Metoden för beräkning av det uppskattade värdet av en koncession får inte väljas i syfte att undanta koncessionen från detta direktivs tillämpningsområde. Ett byggtreprenadprojekt eller ett projekt som består av enbart tjänster får inte delas upp för att förhindra att upphandlingen omfattas av detta direktiv, såvida inte detta är motiverat av objektiva skäl.
4. Denna uppskattning ska gälla vid den tidpunkt då koncessionsmeddelandet skickas ut eller, om ett sådant meddelande inte krävs, vid den tidpunkt då den upphandlande myndigheten eller enheten inleder förfarandet för koncessionstilldelning, särskilt genom att definiera väsentliga egenskaper hos den avsedda koncessionen.
5. För offentliga byggkoncessioner och byggkoncessioner ska det uppskattade värdet innefatta både kostnaden för byggtreprenaderna och det högsta uppskattade värdet av de varor och tjänster som den upphandlande myndigheten eller enheten tillhandahåller entreprenören, under förutsättning att de är nödvändiga för att utföra byggtreprenaderna.
6. Om en planerad byggtreprenad eller upphandling av tjänster kan innebära att flera koncessioner tilldelas samtidigt i form av separata delkontrakt, ska det uppskattade totala värdet av samtliga delkontrakt beaktas.
7. Om det sammanlagda värdet av delkontrakten uppgår till minst det tröskelvärde som anges i artikel 5, ska detta direktiv tillämpas på tilldelningen av varje delkontrakt.
8. Upphandlande myndigheter eller enheter får tilldela koncessioner för enskilda delkontrakt utan att tillämpa bestämmelserna om tilldelning i detta direktiv, under förutsättning att det uppskattade värdet exklusive mervärdesskatt av det berörda delkontraktet är lägre än 1 miljon euro. Det sammanlagda värdet av de delkontrakt som därigenom tilldelas utan att detta direktiv tillämpas får dock inte överskrida 20 % av det sammanlagda värdet av alla delkontrakt som den föreslagna byggtreprenaden eller den föreslagna upphandlingen av tjänster har delats upp i.
9. Värdet på tjänstekoncessioner ska vara det uppskattade sammanlagda värdet på de tjänster som ska tillhandahållas av koncessionshavaren under hela koncessionens varaktighet, beräknat enligt en objektiv metod som ska anges i koncessionsmeddelandet eller i koncessionsdokumenten.

Det uppskattade värdet av koncessioner ska i tillämpliga fall beräknas utifrån följande värde:

- a) Försäkringstjänster: den premie som ska betalas och andra former av ersättning.
 - b) Banktjänster och andra finansiella tjänster: arvoden, provisioner, ränta och andra former av ersättning.
 - c) För projekteringstjänster: arvoden, provisioner och andra former av ersättning.
10. Värdet av koncessionerna ska omfatta både de intäkter som beräknas mottas från tredje parter och de belopp som ska betalas av den upphandlande myndigheten eller enheten.

Artikel 7
Allmänna principer

Upphandlande myndigheter och enheter ska behandla ekonomiska aktörer på ett likvärdigt sätt samt förfara på ett öppet och proportionellt sätt. Förfarandet för koncessionstilldelning får inte utformas i avsikt att undanta en koncession från tillämpningsområdet för detta direktiv eller för att på ett konstgjort sätt begränsa konkurrensen.

AVSNITT II
UNDANTAG

Artikel 8
Undantag för koncessioner som tilldelas av upphandlande myndigheter och enheter

1. Detta direktiv ska inte tillämpas på tjänstekoncessioner som av en upphandlande myndighet eller enhet tilldelas en ekonomisk aktör som är en upphandlande enhet, eller en sammanslutning av upphandlande enheter, på grundval av en exklusiv rättighet som den ekonomiska aktören åtnjuter enligt gällande offentliggjorda nationella lagar eller andra författningar, och som har beviljats i enlighet med fördraget och unionens sektorslagstiftning om förvaltning av nätinфраstruktur i samband med verksamheter som förtecknas i bilaga III.
2. Genom undantag från punkt 1 ska bestämmelserna i artikel 27.1 och 27.3 gälla när den sektorslagstiftning som avses i punkt 1 i denna artikel inte föreskriver sektorsspecifika regler för öppenhet och insyn.
3. Detta direktiv ska inte tillämpas på koncessioner som den upphandlande myndigheten eller enheten är skyldig att tilldela eller anordna enligt upphandlingsförfaranden som fastställs i enlighet med något av följande:
 - a) Ett internationellt avtal som i överensstämmelse med fördraget har ingåtts mellan en medlemsstat och ett eller flera tredjeländer och som omfattar byggentreprenader, varor eller tjänster som är avsedda för ett projekt som signatärstaterna ska genomföra eller utnyttja gemensamt.
 - b) Internationellt ingångna avtal om stationering av militär personal och som avser företag i en medlemsstat eller ett tredjeland.
 - c) En internationell organisations särskilda förfarande.
 - d) Om koncessioner helt finansieras av en internationell organisation eller ett internationellt finansinstitut.

Alla avtal som avses i första stycket a ska meddelas kommissionen, som får rådfråga den rådgivande kommitté för offentliga upphandlingskontrakt som avses i artikel 48.

Om en koncession i en betydande utsträckning medfinansieras av en internationell organisation eller ett internationellt finansinstitut ska parterna vid tillämpningen av första stycket d enas om tillämpliga förfaranden för koncessionstilldelning, vilka ska stå i överensstämmelse med bestämmelserna i fördraget.

4. Om inte annat följer av artikel 346 i fördraget ska detta direktiv inte tillämpas på tilldelning av koncessioner på försvars- och säkerhetsområdet, i den utsträckning som skyddet av en medlemsstats väsentliga säkerhetsintressen inte kan garanteras genom de bestämmelser som föreskrivs i detta direktiv.
5. Detta direktiv ska inte tillämpas på tjänstekoncessioner för
- a) förvärv eller hyra, oavsett finansieringsform, av mark, befintliga byggnader eller annan fast egendom eller rättigheter till sådan (dock ska varje form av koncessioner för finansiella tjänster som tilldelas samtidigt med, före eller efter förvärvs- eller hyreskontraktet omfattas av detta direktiv),
 - b) anskaffning, utveckling, produktion eller samproduktion av programmaterial avsett för sändning (sändning ska omfatta överföring och distribution via någon form av elektroniskt nät), som tilldelas av programföretag, och inte heller på koncessioner för sändningstid som tilldelas programföretag,
 - c) skiljemanna- och förlikningsuppdrag,
 - d) finansiella tjänster i samband med emission, försäljning, förvärv eller överlåtelse av värdepapper eller andra finansiella instrument i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG, centralbankstjänster och insatser som genomförs tillsammans med europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF),
 - e) anställningskontrakt,
 - f) lufttransporttjänster som grundas på beviljande av en operativ licens i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008^{17, 18},
 - g) kollektivtrafik i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007¹⁹.

Sändning i den mening som avses i första stycket b ska omfatta all överföring och distribution via någon form av elektroniskt nät.

¹⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen (omarbetning).

¹⁸ EUT L 293, 31.10.2008, s. 3.

¹⁹ EUT L 315, 3.12.2007, s. 1.

Artikel 9

Särskilda undantag för elektronisk kommunikation

Detta direktiv ska inte tillämpas på sådana koncessioner som huvudsakligen syftar till att ge en upphandlande myndighet möjlighet att tillhandahålla eller driva allmänna kommunikationsnät, eller att för allmänheten tillhandahålla en eller flera elektroniska kommunikationstjänster.

I denna artikel avses med

- (a) *allmänt kommunikationsnät*: elektroniskt kommunikationsnät som helt eller huvudsakligen används för att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster som är tillgängliga för allmänheten och som stöder informationsöverföring mellan nätanslutningspunkter,
- (b) *elektroniskt kommunikationsnät*: system för överföring och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigerings samt andra resurser, inbegripet icke-aktiva nätdelar, som medger överföring av signaler via tråd, via radio, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringssätt, däribland satellitnät, fasta nät (kretskopplade och paketkopplade, inbegripet internet) och markbundna mobilnät, elnätssystem i den utsträckning dessa används för signalöverföring, nät som används för radio- och tv-sändningar, inklusive kabel-tv-nät, oberoende av vilken typ av information som överförs,
- (c) *nätanslutningspunkt*: den fysiska punkt genom vilken en abonnent ansluts till ett allmänt kommunikationsnät; för nät där man använder sig av koppling eller dirigerings betecknas anslutningspunkten med hjälp av en särskild nätadress, som kan vara knuten till ett abonnentnummer eller abonnentnamn,
- (d) *elektronisk kommunikationstjänst*: en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät, däribland teletjänster och överföringstjänster i nät som används för radio- och tv-sändningar, men inte tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförs med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller utövande av redaktionell kontroll över detta innehåll. Den omfattar inte de av informationssamhällets tjänster enligt definitionen i artikel 1 i direktiv 98/34/EG som inte helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät.

Artikel 10

Undantag för koncessioner som tilldelas av upphandlande enheter

1. Detta direktiv ska inte tillämpas på koncessioner som en upphandlande enhet tilldelar för något annat ändamål än bedrivande av de typer av verksamhet som anges i bilaga III eller för bedrivande av sådana verksamheter i tredjeland, när verksamheten bedrivs utan fysisk användning av något nät eller geografiskt område inom unionen.
2. De upphandlande enheterna ska anmäla alla verksamheter som de anser undantagna till kommissionen eller till det nationella tillsynsorganet, på deras begäran. Kommissionen får, i informationssyfte, regelbundet i *Europeiska unionens officiella tidning* offentliggöra förteckningar över de verksamhetskategorier som den anser

vara undantagna enligt denna artikel. I detta sammanhang ska kommissionen ta hänsyn till kommersiellt känsliga aspekter som den upphandlande enheten påpekar när den överlämnar informationen.

Artikel 11 *Koncessioner som tilldelas anknutna företag*

1. För tillämpningen av denna artikel avses med *anknutet företag* alla företag vars årsräkenskaper konsolideras med den upphandlande enhetens årsräkenskaper enligt kraven i rådets sjunde direktiv 83/349/EEG²⁰.
2. När det gäller enheter som inte omfattas av det direktivet avses med anknutet företag alla företag som uppfyller något av följande villkor:
 - a) Den upphandlande enheten kan direkt eller indirekt utöva ett bestämmande inflytande över det enligt artikel 4.2 i detta direktiv.
 - b) Företaget får utöva ett bestämmande inflytande över den upphandlande enheten.
 - c) Det är gemensamt med den upphandlande enheten underkastat ett bestämmande inflytande från ett annat företag på grund av ägarförhållanden, finansiellt deltagande eller de regler företaget lyder under.
3. Utan hinder av artikel 15 och under förutsättning att villkoren i punkt 4 är uppfyllda ska detta direktiv inte gälla följande koncessioner:
 - a) Koncessioner som av en upphandlande enhet tilldelas ett anknutet företag.
 - b) Koncessioner som av ett samriskföretag, bildat uteslutande av ett antal upphandlande enheter för att bedriva sådana verksamheter som avses i bilaga III, tilldelas ett företag som är anknutet till någon av dessa upphandlande enheter.
4. Punkt 3 ska tillämpas på
 - a) tjänstekoncessioner under förutsättning att minst 80 % av det anknutna företags genomsnittliga omsättning när det gäller tjänster i allmänhet under de föregående tre åren härrör från tillhandahållande av sådana tjänster till företag till vilka det är anknutet,
 - b) byggkoncessioner under förutsättning att minst 80 % av det anknutna företags genomsnittliga omsättning när det gäller byggentreprenader i allmänhet under de föregående tre åren härrör från utförande av sådana byggentreprenader för företag till vilka det är anknutet.

²⁰ EGT L 193, 18.7.1983, s. 1. Direktivet senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/65/EG (EGT L 283, 27.10.2001, s. 28).

5. När ett anknutet företag inte kan uppvisa sin omsättning för de föregående tre åren beroende på tidpunkten för dess etablering eller verksamhetens påbörjande, räcker det att företaget kan påvisa att uppnåendet av den omsättningsnivå som avses i punkt 4 a eller b är trovärdigt, särskilt genom prognoser för verksamheten.
6. Om mer än ett företag som är anknutet till den upphandlande enheten tillhandahåller samma eller liknande tjänster, varor eller byggentreprenader, ska de procenttal som avses i punkt 4 beräknas med hänsyn till den totala omsättning som härrör från tillhandahållandet av tjänster, varor respektive byggentreprenader från dessa anknutna företag.

Artikel 12

Koncessioner som tilldelas ett samriskföretag eller en upphandlande enhet som ingår i ett samriskföretag

Utan hinder av artikel 15 och under förutsättning att samriskföretaget har bildats för att utföra den aktuella verksamheten under en tid av minst tre år och det i den handling som upprättats för bildandet av samriskföretaget föreskrivs att de upphandlande enheter som det består av kommer att ingå i samriskföretaget under minst samma tid, ska detta direktiv inte gälla koncessioner som tilldelas av

- a) ett samriskföretag, bildat uteslutande av ett antal upphandlande enheter för att bedriva verksamheter enligt bilaga III, till en av dessa upphandlande enheter, eller
- b) en upphandlande enhet till ett sådant samriskföretag som enheten ingår i.

Artikel 13

Upphandlande enheters anmälan av upplysningar

En upphandlande enhet ska på begäran av kommissionen eller det nationella tillsynsorganet lämna följande upplysningar när det gäller tillämpningen av artiklarna 11.2, 11.3 och 12.

- a) Namnen på de berörda företagen eller samriskföretagen.
- b) De berörda koncessionernas beskaffenhet och värde.
- c) Det underlag som kommissionen eller det nationella tillsynsorganet anser vara nödvändigt för att bevisa att relationerna mellan det företag eller samriskföretag som tilldelas koncessionen och den upphandlande enheten motsvarar kraven i artikel 11 eller artikel 12.

Artikel 14

Undantag för verksamheter som är direkt konkurrensutsatta

Detta direktiv ska inte tillämpas på koncessioner som tilldelas av en upphandlande enhet om den aktuella verksamheten i den medlemsstat där sådana koncessioner utförs är direkt konkurrensutsatt i enlighet med artiklarna 27 och 28 i direktiv [som ersätter direktiv 2004/17/EG].

Artikel 15
Samarbete mellan offentliga myndigheter

1. Koncessioner som en upphandlande myndighet eller enhet i den mening som avses i artikel 4.1.1 tilldelar en annan juridisk person ska inte ingå i tillämpningsområdet för detta direktiv om följande kumulativa villkor är uppfyllda:

- a) Den upphandlande myndigheten eller enheten utövar kontroll över den berörda juridiska personen motsvarande den som den utövar över sin egen förvaltning.
- b) Den juridiska personen utför minst 90 % av sin verksamhet för den upphandlande myndighetens eller enhetens räkning eller för andra juridiska personers räkning som den upphandlande myndigheten eller enheten utövar kontroll över.
- c) Det finns inget privat deltagande i den juridiska person som står under kontroll.

En upphandlande myndighet eller upphandlande enhet i den mening som avses i artikel 4.1.1 ska anses utöva kontroll över en juridisk person motsvarande den kontroll som den utövar över sin egen förvaltning i den mening som avses i i första stycket a, om myndigheten eller enheten har en avgörande påverkan i fråga om den juridiska personens strategiska mål och viktiga beslut.

2. Punkt 1 ska också gälla om den enhet som står under kontroll är en upphandlande myndighet eller enhet i den mening som avses i artikel 4.1.1 och tilldelar en koncession till den enhet som utövar kontroll över den eller till en annan juridisk person som kontrolleras av samma upphandlande myndighet, förutsatt att det inte finns något privat deltagande i den juridiska person som tilldelas den offentliga koncessionen.

3. En upphandlande myndighet eller upphandlande enhet i den mening som avses i artikel 4.1.1 som inte utövar kontroll över en juridisk person i den mening som avses i punkt 1 kan likväl tilldela en koncession utan att tillämpa bestämmelserna i detta direktiv till en juridisk person som den gemensamt utövar kontroll över tillsammans med andra upphandlande myndigheter eller enheter, om följande villkor är uppfyllda:

- a) De upphandlande myndigheterna eller enheterna i den mening som avses i artikel 4.1.1 utövar gemensamt kontroll över den berörda juridiska personen motsvarande den som de utövar över sina egna förvaltningar.
- b) Minst 90 % av den juridiska personens verksamhet utförs för de kontrollerande upphandlande myndigheterna eller enheterna i den mening som avses i artikel 4.1.1 eller för andra juridiska personer som samma upphandlande myndigheter eller enheter utövar kontroll över.
- c) Det finns inget privat deltagande i den juridiska person som står under kontroll.

För tillämpningen av led a ska upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter i den mening som avses i artikel 4.1.1 anses utöva gemensam kontroll över en juridisk person om följande kumulativa villkor är uppfyllda:

- a) Den kontrollerade juridiska personens beslutsorgan består av representanter från samtliga deltagande upphandlande myndigheter eller upphandlande enheter i den mening som avses i artikel 4.1.1.
- b) Dessa upphandlande myndigheter eller enheter enligt artikel 4.1.1 kan gemensamt utöva ett bestämmande inflytande över den kontrollerade juridiska personens strategiska mål och viktiga beslut.
- c) Den kontrollerade juridiska personen har inte något eget intresse som skiljer sig från intresset hos de offentliga myndigheter som är anknutna till den.
- d) Den kontrollerade juridiska personen erhåller inga fördelar av de offentliga kontrakt som ingås med de upphandlande myndigheterna, utom ersättning för de faktiska kostnaderna.

4. Ett avtal som ingås mellan två eller flera upphandlande myndigheter eller enheter i den mening som avses i artikel 4.1.1 ska inte anses utgöra en koncession i den mening som avses i artikel 2.1.1, om följande kumulativa villkor är uppfyllda:

- a) Avtalet upprättar ett genuint samarbete mellan deltagande upphandlande myndigheter eller enheter i syfte att gemensamt fullgöra deras offentliga uppdrag och innefattar ömsesidiga rättigheter och skyldigheter för parterna.
- b) Avtalet styrs endast av överväganden som har att göra med allmänintresset.
- c) De deltagande upphandlande myndigheterna eller enheterna utövar inte verksamhet på den öppna marknaden i en omfattning som överstiger 10 % av omsättningen från de verksamheter som berörs av avtalet.
- d) Avtalet omfattar inte andra ekonomiska överföringar mellan de upphandlande myndigheterna eller enheterna än överföringar för ersättning av de faktiska kostnaderna för byggentreprenader, tjänster eller varor.
- e) Det finns inget privat deltagande i någon av de berörda upphandlande myndigheterna eller enheterna.

5. Den kontroll av att det inte finns något privat deltagande som avses i punkterna 1–4 ska utföras vid tidpunkten för koncessionstilldelningen eller ingåendet av avtalet.

De undantag som föreskrivs i denna artikel ska upphöra att gälla så snart det förekommer privat deltagande, med följden att pågående koncessioner måste öppnas för konkurrens via normala förfaranden för koncessionstilldelning.

AVSNITT III

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 16 *Varaktighet*

Koncessionen ska bara pågå så länge som anses behövas för att koncessionshavaren ska få tillbaka de investeringar som gjorts för utnyttjandet av byggnadsverket eller tillhandahållandet av tjänsterna samt en rimlig avkastning på investerat kapital.

Artikel 17 *Sociala tjänster och andra specifika tjänster*

Koncessioner som avser tillhandahållande av sociala tjänster och andra specifika tjänster enligt bilaga X och som omfattas av detta direktiv ska omfattas av de skyldigheter som anges i artiklarna 26.3 och 27.1.

Artikel 18 *Blandade koncessioner*

1. Kontrakt som avser både tjänster och varor ska tilldelas i enlighet med detta direktiv om huvudföremålet för den berörda upphandlingen är tjänster och om kontrakten är koncessioner i den mening som avses i artikel 2.1.1.
2. Koncessioner som avser både tjänster i den mening som avses i artikel 17 och andra tjänster ska tilldelas i enlighet med tillämpliga bestämmelser för den typ av tjänst som utgör huvudföremålet för det berörda kontraktet.
3. För de blandade kontrakt som avses i punkterna 1 och 2 ska huvudföremålet bestämmas genom en jämförelse av värdena för tjänsterna respektive varorna.
4. För kontrakt bestående av koncessioner som omfattas av detta direktiv samt upphandling eller andra inslag som inte omfattas av detta direktiv eller av direktiven [ersätter direktiv 2004/17/EG och direktiv 2004/18/EG] eller direktiv 2009/81/EG, ska den del av kontraktet som utgör en koncession som omfattas av detta direktiv tilldelas i enlighet med detta direktiv. Om de olika delarna av kontraktet i fråga objektivt sett inte kan särskiljas ska dock tillämpningen av direktivet bestämmas av kontraktets huvudändamål.
5. För koncessioner som omfattas av detta direktiv samt kontrakt som omfattas av [direktiv 2004/18/EG eller 2004/17/EG] eller 2009/81/EG²¹ ska den del av kontraktet som utgör en koncession som omfattas av detta direktiv tilldelas i enlighet med detta direktiv.

²¹ EUT L 217, 20.8.2009, s. 76.

Om de olika delarna av kontraktet i fråga objektivt sett inte kan särskiljas ska tillämpningen av detta direktiv bestämmas av kontraktets huvudändamål.

Artikel 19

Koncessioner som omfattar flera typer av verksamheter

1. För en koncession som omfattar flera typer av verksamheter ska de regler gälla som är tillämpliga på den verksamhet som koncessionen huvudsakligen är avsedd för.

Valet mellan att tilldela en enda koncession eller att tilldela ett antal separata koncessioner får dock inte göras i syfte att undanta koncessionen från tillämpningsområdet för detta direktiv.

2. Om en av de verksamheter som en koncession som omfattas av bestämmelserna i detta direktiv är avsedd för förtecknas i bilaga III men inte de övriga och om det är omöjligt att på objektiva grunder avgöra vilken verksamhet koncessionen huvudsakligen är avsedd för, ska koncessionen tilldelas enligt de bestämmelser som är tillämpliga på koncessioner som tilldelas av upphandlande myndigheter.
3. Om en av de verksamheter som kontraktet eller koncessionen är avsett/avsedd för omfattas av detta direktiv och en annan verksamhet varken omfattas av detta direktiv eller av [direktiv 2004/18/EG eller 2004/17/EG] eller direktiv 2009/81/EG²² och om det är omöjligt att på objektiva grunder avgöra vilken verksamhet kontraktet eller koncessionen huvudsakligen är avsett/avsedd för, ska kontraktet eller koncessionen tilldelas i enlighet med detta direktiv.

AVSNITT IV

SÄRSKILDA SITUATIONER

Artikel 20

Reserverade koncessioner

Medlemsstaterna får reservera deltagandet i förfaranden för koncessionstilldelning för skyddade verkstäder och ekonomiska aktörer vars främsta syfte är social och yrkesmässig integration av personer med funktionshinder och missgynnade arbetstagare eller föreskriva att koncessioner ska utföras inom ramen för program för skyddad anställning, varvid över 30 % av arbetstagarna i sådana verkstäder, ekonomiska aktörer eller program är personer med funktionshinder eller missgynnade arbetstagare. Hänvisning till denna bestämmelse ska göras i koncessionsmeddelandet.

Artikel 21

Forsknings- och utvecklingstjänster

1. Detta direktiv ska tillämpas på tjänstekoncessioner för forsknings- och utvecklingstjänster med följande CPV-referensnummer: 73000000-2 till 73436000-7,

²² EUT L 217, 20.8.2009, s. 76.

förutom 73200000-4, 73210000-7 eller 73220000-0, förutsatt att båda av de följande villkoren är uppfyllda:

- a) De är uteslutande till nytta för en upphandlande myndighet eller enhet i dess egen verksamhet.
 - b) Den tillhandahållna tjänsten betalas uteslutande av den upphandlande myndigheten eller upphandlande enheten.
2. Detta direktiv ska inte tillämpas på offentliga tjänstekoncessioner för forsknings- och utvecklingstjänster med följande CPV-referensnummer: 73000000-2 till 73436000-7, förutom 73200000-4, 73210000-7 eller 73220000-0, när något av de ovanstående villkoren inte är uppfyllt.
 3. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 46 med avseende på referensnumren i denna artikel, närhelst ändringar av CPV-nomenklaturen måste avspeglas i detta direktiv och de inte medför någon förändring av direktivets tillämpningsområde.

KAPITEL II

Principer

Artikel 22 *Ekonomiska aktörer*

1. Ekonomiska aktörer som enligt lagstiftningen i sin etableringsstat har rätt att tillhandahålla den aktuella tjänsten får inte avvisas endast på grund av att lagstiftningen i den medlemsstat där koncessionen tilldelas kräver att de ska vara antingen fysiska eller juridiska personer.
2. Juridiska personer kan emellertid åläggas att i anbudet eller i anbudsansökan ange namn på och relevanta yrkeskvalifikationer hos den personal som ska vara ansvarig för utförandet av koncessionen.
3. Grupper av ekonomiska aktörer får lämna anbud eller anmäla sig som anbudssökande.
4. Upphandlande myndigheter och enheter får inte ställa upp särskilda krav för sådana gruppers deltagande i koncessionstilldelningsförfaranden som inte gäller för enskilda anbudssökande. De upphandlande myndigheterna eller enheterna får inte kräva att sådana grupper ska ha en viss juridisk form för att få lämna en anbudsansökan eller ett anbud.

En upphandlande myndighet eller enhet får fastställa särskilda villkor för de fall koncessionen ska utföras av en grupp, förutsatt att dessa villkor är motiverade av objektiva skäl och är proportionella. Villkoren kan innebära att en grupp ska anta en viss juridisk form när den blivit tilldelad kontraktet, om det är nödvändigt för att koncessionen ska kunna utföras på ett tillfredsställande sätt.

Artikel 23 *Nomenklaturer*

1. Alla hänvisningar till nomenklaturer inom ramen för tilldelning av koncessioner ska göras genom användning av den gemensamma terminologin vid offentlig upphandling (*Common Procurement Vocabulary, CPV*) som fastställs i förordning (EG) nr 2195/2002²³.
2. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 46 med avseende på att anpassa de referensnummer som används i bilagorna I och X, närhelst ändringar av CPV-nomenklaturen måste avspeglas i detta direktiv och de inte medför någon förändring av direktivets tillämpningsområde.

Artikel 24 *Sekretess*

1. Om inte annat föreskrivs i detta direktiv eller i nationell lagstiftning om tillgång till information, och utan att det påverkar skyldigheterna att offentliggöra tilldelade kontrakt och att ge information till anbudssökande och anbudsgivare enligt artiklarna 27 och 35, får den upphandlande myndigheten inte offentliggöra uppgifter som lämnats in och förklarats konfidentiella av de ekonomiska aktörerna, inklusive men inte begränsat till tekniska hemligheter, affärshemligheter och konfidentiella aspekter i anbudet.
2. En upphandlande myndighet eller enhet får ställa krav på ekonomiska aktörer att de skyddar den konfidentiella karaktären av de uppgifter som den lämnar ut under koncessionstilldelningsförfarandet.

Artikel 25 *Regler för kommunikation*

1. Förutom när användning av elektroniska medel är obligatorisk i enlighet med artiklarna 28.2 och 30 får de upphandlande myndigheterna eller enheterna välja mellan följande kommunikationsmedel för all kommunikation och allt informationsutbyte:
 - a) Elektroniska medel i enlighet med punkterna 3, 4 och 5.
 - b) Post eller fax.
 - c) Per telefon i de fall och enligt de villkor som anges i punkt 6.
 - d) En kombination av dessa metoder.

Medlemsstaterna får i fråga om koncessioner göra användning av elektroniska kommunikationsmedel obligatorisk i fler situationer än dem som avses i artiklarna 28.2 och 30.

²³ EGT L 340, 16.12.2002, s. 1.

2. De valda kommunikationsmedlen ska vara allmänt tillgängliga och får således inte begränsa de ekonomiska aktörernas tillträde till koncessionstilldelningsförfarandet.

Upphandlande myndigheter och enheter ska säkerställa att kommunikation, informationsutbyte och lagring av uppgifter sker på ett sådant sätt att alla uppgifters integritet och den sekretess som gäller för anbudet och anbudsansökningarna bevaras. De upphandlande myndigheterna eller enheterna ska inte ta del av innehållet i anbudet och anbudsansökningarna förrän tidsfristen för att lämna anbud och ansökningar har löpt ut.

3. De verktyg som ska användas för kommunikation med elektroniska medel, liksom deras tekniska egenskaper, ska vara icke-diskriminerande, allmänt tillgängliga och kompatibla med de informations- och kommunikationsprodukter som i allmänhet används, och de får inte begränsa de ekonomiska aktörernas tillträde till koncessionstilldelningsförfarandet. De tekniska uppgifter och egenskaper hos anordningar för elektronisk mottagning som anses överensstämma med första stycket i denna punkt anges i bilaga XII.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 46 med avseende på att ändra de tekniska uppgifter och egenskaper som anges i bilaga XII med hänsyn till den tekniska utvecklingen eller av administrativa skäl.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 46 med avseende på fastställande av obligatorisk användning av tekniska normer, åtminstone i fråga om elektronisk inlämning, elektroniska kataloger och elektronisk autentisering, för att se till att tekniska format samt process- och meddelandestandarder är kompatibla, särskilt i gränsöverskridande sammanhang.

4. De upphandlande myndigheterna och enheterna får vid behov kräva användning av verktyg som inte är allmänt tillgängliga, förutsatt att de erbjuder alternativa medel för tillgång.

De upphandlande myndigheterna och enheterna ska anses erbjuda passande alternativa medel för tillgång i följande situationer:

- a) Om de med elektroniska medel ger fri, direkt och fullständig tillgång till dessa verktyg från och med datumet för offentliggörande av meddelandet i enlighet med bilaga IX eller från det datum då inbjudan att bekräfta intresse avsänds. Den internetadress på vilken dessa verktyg finns tillgängliga ska anges i meddelandet eller inbjudan att bekräfta intresse.
- b) Om de försäkrar sig om att anbudsgivare som är etablerade i en annan medlemsstat än den upphandlande myndigheten kan få tillträde till koncessionstilldelningsförfarandet genom användning av provisoriska anordningar som görs tillgängliga online utan extra kostnader.
- c) Om de stöder en alternativ kanal för elektronisk inlämning av anbud.

5. Följande regler ska gälla för anordningar för elektronisk överföring och mottagning av anbud och anbudsansökningar:

- a) Information om specifikationer för elektronisk inlämning av anbud och ansökningar om deltagande, inbegripet kryptering och tidsstämpling, ska finnas tillgänglig för alla berörda parter.
- b) Anordningar, metoder för autentisering och elektroniska signaturer ska uppfylla kraven i bilaga XII:
- c) De upphandlande myndigheterna och enheterna ska ange den säkerhetsnivå som krävs för de elektroniska kommunikationsmedlen i olika skeden av koncessionstilldelningsförfarandet. Säkerhetsnivån ska stå i proportion till de risker som är förknippade med förfarandet.
- d) Om avancerade elektroniska signaturer enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/93/EG²⁴ krävs ska de upphandlande myndigheterna och enheterna godta signaturer som stöds av ett sådant kvalificerat elektroniskt certifikat som avses i den tillförlitliga förteckning som fastställs i kommissionens beslut 2009/767/EG²⁵, vilka skapats med eller utan en säker anordning för skapande av signaturer, förutsatt att följande villkor är uppfyllda:
 - i) De upphandlande myndigheterna och enheterna måste fastställa det format för avancerade signaturer som krävs på grundval av de format som anges i kommissionens beslut 2011/130/EU²⁶ och vidta nödvändiga åtgärder för den tekniska behandlingen av dessa format.
 - ii) Om ett anbud är signerat med ett kvalificerat certifikat som finns med i den tillförlitliga förteckningen får myndigheterna eller enheterna inte införa ytterligare krav som kan förhindra anbudsgivarna att använda dessa signaturer.

6. Följande regler ska gälla för överföring av ansökningar om deltagande:

- a) En ansökan om deltagande i ett förfarande för koncessionstilldelning får lämnas skriftligt eller per telefon. Om en ansökan lämnas per telefon ska en skriftlig bekräftelse skickas före utgången av tidsfristen för dess mottagande.
- b) En upphandlande myndighet eller enhet får kräva att en ansökan om deltagande som lämnas per fax ska bekräftas per post eller genom elektroniska medel, om detta är nödvändigt för juridiskt bindande bevisning.

För tillämpningen av led b ska den upphandlande myndigheten eller enheten i koncessionsmeddelandet eller i inbjudan att bekräfta intresse ange att den kräver att ansökningar om deltagande som skickas per fax ska bekräftas per e-post eller genom elektroniska medel samt tidsgränsen för att skicka in en sådan bekräftelse.

²⁴ EGT L 13, 19.1.2000, s. 12.

²⁵ EUT L 274, 20.10.2009, s. 36.

²⁶ EUT L 53, 26.2.2011, s. 66.

7. Medlemsstaterna ska senast fem år efter det datum som anges i artikel 49.1 se till att alla koncessionstilldelningsförfaranden enligt detta direktiv genomförs med hjälp av elektroniska kommunikationsmedel, särskilt elektronisk inlämning, i enlighet med kraven i denna artikel.

Detta krav ska inte gälla om användning av elektroniska medel skulle kräva specialiserade hjälpmedel eller filformat som inte finns allmänt tillgängliga i alla medlemsstater i den mening som avses i punkt 3. Det är den upphandlande myndighet eller enhet som använder andra kommunikationsmedel för inlämning av anbud som ska visa i koncessionsdokumenten att användning av elektroniska kommunikationsmedel på grund av den särskilda typ av uppgifter som ska utbytas med de ekonomiska aktörerna skulle kräva specialiserade hjälpmedel eller filformat som inte finns allmänt tillgängliga i alla medlemsstater.

Den upphandlande myndigheten eller enheten ska anses ha berättigade skäl att inte kräva att inlämningen ska ske genom användning av elektroniska kommunikationsmedel i följande situationer:

- a) Om beskrivningen av de tekniska specifikationerna på grund av koncessionstilldelningens specialiserade karaktär inte kan göras genom användning av filformat som vanligen stöds av allmänt använda tillämpningar.
 - b) Om de tillämpningar som stöder filformat som är passande för beskrivningen av de tekniska specifikationerna omfattas av en licensordning och den upphandlande myndigheten inte kan göra dem tillgängliga för nedladdning eller fjärranvändning.
 - c) Om de tillämpningar som stöder filformat som är passande för beskrivningen av de tekniska specifikationerna använder filformat som inte kan användas av några andra öppna eller nedladdningsbara tillämpningar.
8. Upphandlande myndigheter får använda de uppgifter som behandlats elektroniskt för offentliga upphandlingsförfaranden för att förebygga, spåra och korrigera fel som uppstår i de olika skedena, genom att utveckla lämpliga verktyg.

AVDELNING II

BESTÄMMELSER OM TILLDELNING AV KONCESSIONER

KAPITEL I

Offentliggörande och öppenhet

Artikel 26

Koncessionsmeddelanden

1. Upphandlande myndigheter och enheter som önskar tilldela en koncession ska informera om detta genom ett koncessionsmeddelande.
2. Koncessionsmeddelanden ska innehålla de upplysningar som anges i bilaga IV och i tillämpliga fall varje annan upplysning, i enlighet med standardformulärens format, som den upphandlande myndigheten eller enheten anser vara till nytta.
3. Upphandlande myndigheter och enheter som önskar tilldela koncessioner för sociala tjänster och andra specifika tjänster ska tillkännage sin avsikt att tilldela sådana koncessioner genom offentliggörande av ett förhandsmeddelande så snart som möjligt efter budgetårets början. Sådana meddelanden ska innehålla de upplysningar som anges i bilaga XIII.
4. Kommissionen ska fastställa standardformulär för detta. Genomförandeakterna ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.
5. Med avvikelse från punkt 1 är upphandlande myndigheter och enheter inte skyldiga att offentliggöra ett koncessionsmeddelande i något av följande fall:
 - a) Om inga anbud eller inga lämpliga anbud eller ansökningar har lämnats vid ett koncessionsförfarande, förutsatt att de ursprungliga villkoren för koncessionskontraktet inte väsentligt ändrats och att en rapport lämnas till kommissionen eller till det nationella tillsynsorgan som utsetts i enlighet med artikel 84 i direktiv [som ersätter direktiv 2004/18/EG], om de begärt det.
 - b) Om byggentreprenaderna eller tjänsterna kan tillhandahållas enbart av en viss ekonomisk aktör därför att det av tekniska skäl inte finns någon konkurrens eller till följd av ett krav på att skydda patent, upphovsrätt eller andra immateriella rättigheter eller andra exklusiva rättigheter och det inte finns något rimligt alternativ eller någon rimlig lösning och avsaknaden av konkurrens inte är följden av en konstlad begränsning av parametrarna i koncessionstilldelningen.
 - c) För tilldelning av nya byggentreprenader eller tjänster som är en upprepning av liknande byggentreprenader eller tjänster som samma upphandlande myndighet eller enhet tilldelat samma ekonomiska aktör i

en ursprunglig koncession som omfattas av den skyldighet som avses i punkt 1, under förutsättning att de nya byggtreprenaderna eller tjänsterna är i överensstämmelse med ett grundläggande projekt, för vilket den ursprungliga koncessionen tilldelats genom ett förfarande. I det grundläggande projektet ska omfattningen av tänkbara kompletterande byggtreprenader eller tjänster anges och de villkor under vilka dessa tilldelas.

Så snart som det första projektet blir föremål för upphandling ska den upphandlande myndigheten eller enheten vid tillämpning av artikel 5 beakta de sammanlagda uppskattade kostnaderna för kommande byggtreprenader eller tjänster.

6. Vid tillämpning av punkt 5 a ska ett anbud anses vara olämpligt om

– det är ogiltigt eller icke-godtagbart,

– det är helt irrelevant för koncessionen och inte kan uppfylla den upphandlande myndighetens eller enhetens behov, så som dessa anges i koncessionsdokumenten.

Anbud ska anses vara ogiltiga om de inte överensstämmer med koncessionsdokumenten eller om de priser som offereras inte är utsatta för normal konkurrens.

Anbud ska anses vara icke-godtagbara om

- a) de har ankommit för sent,
- b) de har lämnats av anbudsgivare som inte har de erforderliga kvalifikationerna,
- c) deras pris överskrider den upphandlande myndighetens eller enhetens budget, vilken har fastställts innan förfarandet för koncessionstilldelning inleddes och dokumenterats skriftligen,
- d) de har befunnits vara onormalt låga.

Artikel 27

Meddelanden om koncessionstilldelning

- 1. Senast 48 dagar efter tilldelningen av en koncession ska upphandlande myndigheter och enheter lämna ett meddelande om koncessionstilldelning med resultaten av förfarandet för koncessionstilldelning.
- 2. Den skyldighet som avses i punkt 1 ska också tillämpas på tjänstekoncessioner vars uppskattade värde, beräknat enligt den metod som avses i artikel 6.5, uppgår till minst 2 500 000 euro, med undantag endast för de sociala tjänster och andra specifika tjänster som avses i artikel 17.
- 3. Meddelandena ska innehålla de uppgifter som anges i bilaga V eller, i fråga om koncessioner för sociala tjänster och andra specifika tjänster, de uppgifter som anges

i bilaga VI, och meddelandena ska offentliggöras i enlighet med bestämmelserna i artikel 28.

Artikel 28

Utformning och offentliggörande av meddelanden

1. De meddelanden som avses i artiklarna 26 och 27 och artikel 43.6 andra stycket ska innehålla de upplysningar som anges i bilagorna IV–VI i standardformulärens formatet, inbegripet standardformulären för rättelser.

Kommissionen ska fastställa standardformulären med hjälp av genomförandeakter som antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 48.

2. Meddelanden ska utarbetas, skickas till kommissionen med hjälp av elektroniska medel och offentliggöras i enlighet med bilaga IX. Meddelanden ska offentliggöras senast fem dagar efter det att de avsänts. Kostnaderna för kommissionens offentliggörande av meddelanden ska belasta unionen.
3. De meddelanden som avses i artikel 26 ska offentliggöras i sin helhet på ett av unionens offentliga språk, valt av den upphandlande myndigheten eller enheten. Endast den text som offentliggörs i denna språkversion ska gälla. Ett sammandrag av de väsentliga delarna i varje meddelande ska offentliggöras på de andra officiella språken.
4. Upphandlande myndigheter och enheter ska se till att de kan bevisa vilken dag ett meddelande har avsänts.

Kommissionen ska till den upphandlande myndigheten eller enheten lämna en bekräftelse på att meddelandet mottagits och att de översända upplysningarna offentliggjorts samt ange datum för offentliggörandet. Denna bekräftelse ska tjäna som bevis för offentliggörandet.

5. Upphandlande myndigheter och enheter får offentliggöra meddelanden om koncessioner som inte omfattas av kraven på offentliggörande i detta direktiv, förutsatt att dessa meddelanden översänds till kommissionen med hjälp av elektroniska medel, i det format och i enlighet med de förfaranden för överföring som anges i bilaga IX.

Artikel 29

Offentliggörande på nationell nivå

1. De meddelanden som avses i artiklarna 26 och 27 och de upplysningar som de innehåller får inte offentliggöras på nationell nivå före offentliggörandet i enlighet med artikel 28.
2. Meddelanden som offentliggörs på nationell nivå får inte innehålla några andra upplysningar än dem som finns i meddelandena till kommissionen, men ska innehålla en uppgift om vilken dag meddelandet skickats till kommissionen.

Artikel 30
Elektronisk tillgänglighet för koncessionsdokument

1. Upphandlande myndigheter och enheter ska med hjälp av elektroniska medel ge obegränsad, gratis, direkt och fullständig tillgång till koncessionsdokumenten från dagen för offentliggörandet av meddelandet i enlighet med artikel 28 eller den dag då inbjudan att lämna anbud skickas. Den internetadress där denna dokumentation finns tillgänglig ska anges i meddelandet och i inbjudningarna att lämna anbud.
2. Upphandlande myndigheter och enheter eller de behöriga avdelningarna ska lämna ut kompletterande upplysningar om koncessionsdokumenten senast sex dagar före fastställd sista dag för mottagande av anbud, förutsatt att upplysningarna har begärts i tid.

KAPITEL II **Förfarandets gång**

AVSNITT I

GEMENSAMMA KONCESSIONER, TIDSFRISTER OCH TEKNISKA SPECIFIKATIONER

Artikel 31
Gemensamma koncessioner för upphandlande myndigheter eller enheter från olika medlemsstater

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 15 får upphandlande myndigheter eller enheter från olika medlemsstater gemensamt tilldela offentliga koncessioner genom att använda sig av ett av de medel som beskrivs i denna artikel.
2. Flera upphandlande myndigheter eller enheter från olika medlemsstater får gemensamt tilldela en koncession. I så fall ska de upphandlande myndigheterna eller enheterna ingå ett avtal där det fastställs
 - a) vilka nationella bestämmelser som ska tillämpas på förfarandet för tilldelning av koncessionen,
 - b) den interna organisationen av förfarandet för tilldelning av koncessionen, inbegripet handläggningen av förfarandet, ansvarsfördelningen, uppdelningen av de byggentreprenader, varor eller tjänster som ska upphandlas samt ingående av koncessioner.

Vid fastställandet av tillämplig nationell lag i enlighet med led a får upphandlande myndigheter eller enheter välja de nationella bestämmelserna i någon medlemsstat där minst en av de medverkande myndigheterna finns.

3. Om flera upphandlande myndigheter eller enheter från olika medlemsstater har inrättat en gemensam rättslig enhet, inbegripet en europeisk gruppering för

territoriellt samarbete enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1082/2006²⁷, ska de medverkande upphandlande myndigheterna eller enheterna genom ett beslut av det behöriga organet i den gemensamma rättsliga enheten komma överens om att de nationella bestämmelserna för tilldelning av koncessioner i någon av följande medlemsstater ska tillämpas:

- a) De nationella bestämmelserna i den medlemsstat där den rättsliga enheten har sitt säte.
- b) De nationella bestämmelserna i den medlemsstat där den rättsliga enheten bedriver sin verksamhet.

Denna överenskommelse kan antingen gälla på obestämd tid, om den fastställs i den akt genom vilken den gemensamma rättsliga enheten upprättas, eller begränsas till en viss tid, vissa typer av koncessioner eller till en eller flera enskilda tilldelningar av koncessioner.

4. Om det inte finns någon överenskommelse om tillämpliga koncessionsbestämmelser ska den nationella lagstiftning som styr tilldelningen av koncessionen bestämmas enligt följande:

- a) Om förfarandet genomförs eller handläggs av en medverkande upphandlande myndighet eller enhet på de övrigas vägnar, ska de nationella bestämmelserna i den myndighetens eller enhetens medlemsstat tillämpas.
- b) Om förfarandet inte genomförs eller handläggs av en medverkande upphandlande myndighet eller enhet på de övrigas vägnar, och
 - i) gäller en offentlig byggkoncession eller byggkoncession, ska upphandlande myndigheter eller enheter tillämpa de nationella bestämmelserna i den medlemsstat där merparten av byggtreprenaden är lokaliserad,
 - ii) gäller en tjänstekoncession, ska upphandlande myndigheter eller enheter tillämpa de nationella bestämmelserna i den medlemsstat där merparten av tjänsterna tillhandahålls.
- c) Om det inte är möjligt att fastställa tillämplig nationell lag enligt led a eller b, ska upphandlande myndigheter eller enheter tillämpa de nationella bestämmelserna i medlemsstaten för den upphandlande myndighet som bär den största andelen av kostnaderna.

5. Om det inte finns någon överenskommelse om tillämplig lag för koncessionstilldelningen enligt punkt 3, ska den nationella lagstiftning som styr förfaranden för tilldelning av koncessioner som genomförs av gemensamma rättsliga enheter som inrättats av flera upphandlande myndigheter eller enheter från olika medlemsstater bestämmas enligt följande:

²⁷ EUT L 210, 31.7.2006, s. 19.

- a) Om förfarandet genomförs eller handläggs av den gemensamma rättsliga enhetens behöriga organ, ska de nationella bestämmelserna i den medlemsstat där den rättsliga enheten har sitt säte tillämpas.
 - b) Om förfarandet genomförs eller handläggs av en medlem av den rättsliga enheten på den enhetens vägnar, ska de bestämmelser som anges i punkt 4 a och b tillämpas.
 - c) Om det inte är möjligt att fastställa tillämplig nationell lag enligt punkt 4 a eller b, ska upphandlande myndigheter eller enheter tillämpa de nationella bestämmelserna i den medlemsstat där den rättsliga enheten har sitt säte.
6. En eller flera upphandlande myndigheter eller enheter får tilldela enskilda koncessioner inom ramen för ett ramavtal som ingåtts av eller gemensamt med en upphandlande myndighet i en annan medlemsstat, förutsatt att ramavtalet innehåller uttryckliga bestämmelser som gör det möjligt för respektive upphandlande myndighet eller enhet att tilldela de enskilda koncessionerna.
7. Beslut om tilldelning av koncessioner i förfaranden för gränsöverskridande koncessionstilldelning ska omfattas av de ordinarie systemen för prövning i enlighet med tillämplig nationell lag.
8. För att systemen för prövning ska fungera effektivt ska medlemsstaterna tillåta att beslut av prövningsorgan, i den mening som avses i rådets direktiv 89/665/EEG²⁸ och rådets direktiv 92/13/EEG, som är belägna i andra medlemsstater verkställs till fullo i deras inhemska rättsordning, om sådana beslut berör upphandlande myndigheter eller enheter inom deras territorium som medverkar i det berörda förfarandet för gränsöverskridande tilldelning av koncessioner.

Artikel 32 *Tekniska specifikationer*

1. Tekniska specifikationer enligt definitionen i punkt 1 i bilaga VIII ska anges i koncessionsdokumenten. De ska ange vilka egenskaper byggtreprenaden, tjänsten eller varan måste ha.

Dessa egenskaper kan även avse den specifika processen för att producera varor eller tillhandahålla en entreprenad eller en tjänst eller något annat skede i livscykeln i enlighet med artikel 2.1.14.

De tekniska specifikationerna ska vidare ange om överlåtelse av immateriella rättigheter kommer att krävas.

Vid alla koncessionstilldelningar där föremålet ska användas av personer, oavsett om det rör sig om allmänheten eller den upphandlande myndighetens eller enhetens personal, ska dessa tekniska specifikationer utom i väl motiverade fall fastställas med

²⁸ EGT L 395, 30.12.1989, s. 33.

hänsyn till kriterier avseende tillgänglighet för personer med funktionshinder eller utformning med tanke på samtliga användares behov.

Om obligatoriska standarder för tillgänglighet har antagits genom en unionslagstiftningsakt, ska de tekniska specifikationerna vad avser kriterier för tillgänglighet fastställas med hänvisning till dessa standarder.

2. De tekniska specifikationerna ska garantera ekonomiska aktörer möjlighet att delta på lika villkor i koncessionstilldelningsförfarandet och får inte innebära omotiverade hinder mot att koncessionstilldelningen öppnas för konkurrens.
3. Utan att det påverkar bindande nationella tekniska regler, i den mån som dessa är förenliga med unionsrätten, ska de tekniska specifikationerna vara utformade på något av följande sätt:
 - a) I form av prestanda- eller funktionskrav, inbegripet miljöegenskaper, förutsatt att parametrarna är tillräckligt exakta för att anbudsgivarna ska kunna fastställa föremålet för upphandlingen och för att upphandlande myndigheter eller enheter ska kunna tilldela kontraktet.
 - b) Genom en hänvisning till tekniska specifikationer enligt definitionen i bilaga VIII och i prioritetsordning till sådana nationella standarder som genomför europeiska standarder, till europeiska tekniska godkännanden, till gemensamma tekniska specifikationer, internationella standarder, andra tekniska referenssystem som utarbetats av de europeiska standardiseringsorganen eller – om sådana inte finns – till nationella standarder, nationella tekniska godkännanden eller nationella tekniska specifikationer för projektering, beräkning och utförande av byggentreprenader samt användning av varor, varvid varje hänvisning ska åtföljas av orden ”eller likvärdigt”.
 - c) I form av prestanda- eller funktionskrav enligt led a och med en hänvisning till tekniska specifikationer enligt led b som ett sätt att visa att dessa prestanda- eller funktionskrav kan antas vara uppfyllda.
 - d) Genom en hänvisning till tekniska specifikationer som avses i led b för vissa egenskaper och genom hänvisning till prestanda- eller funktionskrav som avses i led a för andra egenskaper.
4. Såvida det inte motiveras av föremålet för upphandlingen får tekniska specifikationer inte innehålla hänvisningar till en specifik produktion, källa eller process och inte heller till varumärken, patent, typer eller specifika ursprung eller tillverkningsmetoder, om det får till följd att vissa företag eller produkter gynnas eller att andra inte kan komma i fråga. Sådana uppgifter eller hänvisningar ska i undantagsfall vara tillåtna om en tillräckligt preciserad och begriplig beskrivning av föremålet för upphandlingen inte är möjlig genom tillämpning av punkt 3. Sådana uppgifter eller hänvisningar ska följas av orden ”eller likvärdigt”.
5. Om en upphandlande myndighet eller enhet väljer att hänvisa till sådana specifikationer som avses i punkt 3 b, får den inte förkasta ett anbud med motiveringen att de erbjudna byggentreprenaderna, varorna eller tjänsterna inte överensstämmer med de specifikationer som myndigheten eller enheten har hänvisat

till, om anbudsgivaren på lämpligt sätt, inbegripet de bevismedel som avses i artikel 33, i sitt anbud visar att de föreslagna lösningarna på ett likvärdigt sätt uppfyller kraven i de tekniska specifikationerna.

6. Om en upphandlande myndighet eller enhet väljer att i enlighet med punkt 3 a ange tekniska specifikationer i form av prestanda- eller funktionskrav, får den inte förkasta ett anbud i fråga om byggtreprenader, varor eller tjänster som överensstämmer med en nationell standard som genomför en europeisk standard, med ett europeiskt tekniskt godkännande, med en gemensam teknisk specifikation, med en internationell standard eller med ett tekniskt referenssystem som har utarbetats av ett europeiskt standardiseringsorgan, om dessa specifikationer avser de prestanda- eller funktionskrav som den har fastställt.

Det är anbudsgivaren som på lämpligt sätt, inbegripet de bevismedel som avses i artikel 33, i sitt anbud ska visa att byggtreprenaden, varan eller tjänsten i enlighet med standarden uppfyller den upphandlande myndighetens eller enhetens prestanda- eller funktionskrav.

Artikel 33

Provningsrapporter, certifiering och andra bevismedel

1. Upphandlande myndigheter eller enheter får kräva att ekonomiska aktörer tillhandahåller en provningsrapport från ett erkänt organ eller ett intyg som utfärdats av ett sådant organ som bevis för överensstämmelse med de tekniska specifikationerna.

Om upphandlande myndigheter kräver uppvisande av intyg från erkända organ på överensstämmelsen med en viss teknisk specifikation, ska även intyg från andra likvärdiga erkända organ godtas av de upphandlande myndigheterna.

2. Upphandlande myndigheter eller enheter ska även godta andra lämpliga bevismedel, såsom tillverkarens tekniska dokumentation, om den berörda ekonomiska aktören inte har tillgång till sådana intyg eller provningsrapporter som avses i punkt 1, eller inte har möjlighet att anskaffa dem inom de aktuella tidsfristerna.
3. I denna artikel avses med erkända organ provnings- och kalibreringslaboratorier samt certifierings- och inspektionsorgan som är ackrediterade i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008²⁹.
4. Medlemsstaterna ska på begäran för andra medlemsstater tillgängliggöra alla uppgifter om bevis och dokument som lagts fram för att visa överensstämmelse med tekniska krav och som avses i artikel 32 och denna artikel. De behöriga myndigheterna i etableringsmedlemsstaten ska lämna dessa uppgifter i enlighet med de bestämmelser om styrning som avses i artikel 88 i (det direktiv som ersätter direktiv 2004/18/EG).

²⁹ EUT L 218, 13.8.2008, s. 30.

AVSNITT II

VAL AV DELTAGARE OCH TILLDELNING AV KONCESSIONER

Artikel 34 *Allmänna principer*

Koncessioner ska tilldelas enligt de kriterier som den upphandlande myndigheten eller enheten fastställt i enlighet med artikel 39 förutsatt att följande kumulativa villkor är uppfyllda:

- a) Anbudet uppfyller de krav, villkor och kriterier som anges i koncessionsmeddelandet eller i inbjudan att bekräfta intresse samt i koncessionsdokumenten.
- b) Anbudet kommer från en anbudsgivare som
 - i) inte utesluts från deltagande i tilldelningsförfarandet i enlighet med artikel 36.4–36.8, och
 - ii) uppfyller de urvalskriterier som den upphandlande myndigheten eller enheten fastställt i enlighet med artikel 36.1–36.3.

Artikel 35 *Förfarandegarantier*

1. Upphandlande myndigheter och enheter ska i meddelandet om upphandling, i inbjudan att lämna anbud eller i koncessionsdokumenten beskriva koncessionen, tilldelningskriterierna samt de minimikrav som ska uppfyllas. Uppgifterna måste göra det möjligt att identifiera koncessionens beskaffenhet och omfattning så att ekonomiska aktörer kan besluta om de ska begära att få delta i förfarandet för koncessionstilldelning. Beskrivningen, tilldelningskriterierna och minimikraven får inte ändras under förhandlingarnas gång.
2. Upphandlande myndigheter och enheter ska under koncessionstilldelningen garantera likabehandling av samtliga anbudsgivare. De får framför allt inte lämna ut information på ett diskriminerande sätt som kan gynna vissa anbudsgivare i förhållande till andra.
3. Om den upphandlande myndigheten eller enheten begränsar antalet sökande till en lämplig nivå, ska detta ske på ett öppet sätt och på grundval av objektiva kriterier som är tillgängliga för alla berörda ekonomiska aktörer.
4. Reglerna om organisering av förfarandet för koncessionstilldelning, inbegripet kommunikationsregler, om de olika stadierna i förfarandet och om tidpunkter, ska fastställas i förväg och meddelas samtliga deltagare.
5. Om koncessionstilldelningen inbegriper förhandlingar ska upphandlande myndigheter eller enheter iakttä följande krav:

- a) Om förhandlingarna äger rum efter det att anbudet lämnats in ska upphandlande myndigheter eller enheter förhandla med anbudsgivarna om de anbud som dessa har lämnat, för att anpassa anbudet till de kriterier och krav som de angivit i enlighet med punkt 1.
 - b) Upphandlande myndigheter eller enheter får inte röja för de övriga deltagarna vilka lösningar eller annan konfidentiell information som en anbudssökande som deltar i förhandlingarna har lämnat, utan dennes samtycke. Detta samtycke får inte ha formen av ett allmänt avstående från rättigheter utan ska lämnas specifikt för kommunikationen av vissa lösningar eller annan konfidentiell information.
 - c) Upphandlande myndigheter eller enheter får föreskriva att förhandlingarna ska äga rum i successiva steg, för att minska det antal anbud som det ska förhandlas om genom tillämpning av tilldelningskriterier som anges i meddelandet om upphandling, i inbjudan att lämna anbud eller i koncessionsdokumenten. I meddelandet om upphandling, i inbjudan att lämna anbud eller i koncessionsdokumenten ska den upphandlande myndigheten ange om den utnyttjar denna möjlighet.
 - d) Upphandlande myndigheter eller enheter ska utvärdera de anbud som det förhandlas om på grundval av de ursprungligen angivna tilldelningskriterierna.
 - e) Upphandlande myndigheter eller enheter ska upprätta en skriftlig förteckning över formella överläggningar samt alla andra åtgärder och händelser av betydelse för koncessionstilldelningen. I synnerhet ska de med alla lämpliga medel se till att förhandlingarna är spårbara.
6. Upphandlande myndigheter och enheter ska så snart som möjligt underrätta varje anbudssökande och anbudsgivare om de beslut som fattats rörande koncessionstilldelningen, inklusive skälen till att den har beslutat att inte tilldela ett kontrakt för vilket ett koncessionsmeddelande offentliggjorts eller beslutat att upprepa förfarandet.
7. På begäran av en berörd part ska en upphandlande myndighet snarast möjligt, och under alla omständigheter inom 15 dagar från mottagandet av en skriftlig begäran, underrätta
- a) varje anbudssökande vars ansökan avslagits om skälen till att ansökan har förkastats,
 - b) varje anbudsgivare vars anbud förkastats, om skälen till att anbudet har förkastats, inbegripet, i de fall som avses i artikel 32.5 och 32.6, skälen till sitt beslut om att likvärdighet inte föreligger eller sitt beslut att byggentreprenaden, varorna eller tjänsterna inte uppfyller prestanda- eller funktionskraven,
 - c) varje anbudsgivare som har lämnat ett godtagbart anbud om egenskaperna hos och de relativa fördelarna med det valda anbudet samt namnet på den utvalda anbudsgivaren eller parterna i ramavtalet,
 - d) varje anbudsgivare som har lämnat ett godtagbart anbud om genomförandet och utvecklingen av förhandlingarna och dialogen med anbudsgivarna.

8. En upphandlande myndighet får emellertid besluta att inte lämna ut viss information enligt punkt 6 som rör kontraktet, om detta skulle hindra kontrollen av att lagstiftning efterlevs, på annat sätt strida mot allmänintresset eller vara till skada för offentliga eller privata ekonomiska aktörers berättigade kommersiella intressen eller kunna hindra lojal konkurrens mellan aktörerna.

Artikel 36

Urval och kvalitativ bedömning av anbudssökande

1. Upphandlande myndigheter ska i koncessionsmeddelandet ange villkoren för deltagande avseende
- (a) lämplighet att utöva yrkesverksamhet,
 - (b) ekonomisk och finansiell ställning,
 - (c) teknisk och yrkesmässig kapacitet.

Upphandlande myndigheter ska begränsa villkoren för deltagande till sådana villkor som är lämpliga för att se till att en anbudssökande eller anbudsgivare har rättslig och ekonomisk kapacitet samt kommersiell och teknisk förmåga att utföra den koncession som ska tilldelas. Alla krav ska vara relevanta och strikt proportionella i förhållande till föremålet för kontraktet, med beaktande av behovet att säkerställa verklig konkurrens.

Upphandlande myndigheter och enheter ska också i koncessionsmeddelandet ange vilket eller vilka intyg som ska lämnas in som bevis på den ekonomiska aktörens kapacitet. Kraven på dessa intyg ska vara icke-diskriminerande och stå i proportion till föremålet för koncessionen.

2. När det gäller de kriterier som avses i punkt 1 får en ekonomisk aktör vid behov och för en viss koncession åberopa andra enheters kapacitet, oberoende av den rättsliga arten av förbindelsen mellan aktören och dessa enheter. I detta fall ska aktören bevisa för den upphandlande myndigheten eller enheten att de nödvändiga resurserna kommer att finnas till förfogande under hela koncessionsperioden, exempelvis genom att lägga fram ett åtagande från de berörda enheterna. När det gäller ekonomisk och finansiell ställning får upphandlande myndigheter och enheter kräva att den ekonomiska aktören och dessa enheter är solidariskt ansvariga för fullgörandet av kontraktet.
3. På samma villkor kan en grupp av ekonomiska aktörer enligt artikel 22 åberopa gruppdeltagarnas eller andra enheters kapacitet.
4. Medlemsstaterna ska anta bestämmelser för att motverka särbehandling och korruption och förhindra intressekonflikter, för att säkerställa att tilldelningsförfarandet är öppet och att alla anbudsgivare behandlas lika.

I fråga om intressekonflikter ska de antagna åtgärderna inte gå utöver vad som är strikt nödvändigt för att förhindra eller undanröja den konstaterade konflikten. I synnerhet får de föreskriva att en anbudsgivare eller anbudssökande ska uteslutas

från förfarandet bara om intressekonflikten inte effektivt kan undanröjas på annat sätt.

5. Om en lagakraftvunnen dom har meddelats mot en anbudssökande eller anbudsgivare på en eller flera av följande grunder ska denne uteslutas från deltagande i förfarandet för en koncession:
- a) Deltagande i en kriminell organisation enligt definitionen i artikel 2.1 i rådets rambeslut 2008/841/RIF³⁰.
 - b) Korruption enligt definitionen i artikel 3 i konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i och artikel 2 i rådets rambeslut 2003/568/RIF³¹, liksom korruption enligt en definition i nationell lagstiftning i det land där den upphandlande myndigheten eller den ekonomiska aktören är etablerad.
 - c) Bedrägeri i den mening som avses i artikel 1 i konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen³².
 - d) Terroristbrott eller brott med anknytning till terroristverksamhet enligt definitionerna i artikel 1 respektive 3 i rambeslut 2002/475/RIF³³ eller anstiftan av, medhjälp till och försök att begå brott i den mening som avses i artikel 4 i det rambeslutet.
 - e) Deltagande i penningtvätt enligt definitionen i artikel 1 i rådets direktiv 91/308/EEG³⁴.

Skyldigheten att utesluta en anbudssökande eller en anbudsgivare från deltagande i ett koncessionsförfarande ska också gälla om företagschefer eller varje annan person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden eller anbudsgivaren är föremål för en lagakraftvunnen dom.

6. En ekonomisk aktör ska uteslutas från deltagande i ett koncessionsförfarande om den upphandlande myndigheten eller enheten känner till att aktören enligt ett lagakraftvunnet beslut inte har fullgjort sina skyldigheter avseende betalning av skatter eller sociala avgifter enligt de rättsliga bestämmelserna i det land där denne är etablerad eller i den upphandlande myndighetens eller enhetens medlemsstat.
7. Medlemsstaterna får föreskriva att upphandlande myndigheter eller enheter ska uteslutas en ekonomisk aktör från deltagande i en koncessionstilldelning om något av följande villkor är uppfyllda:
- a) Om den upphandlande myndigheten eller enheten känner till någon annan allvarlig överträdelse av bestämmelser i EU-rätten eller i med

³⁰ EUT L 300, 11.11.2008, s. 42.

³¹ EUT L 192, 31.7.2003, s. 54.

³² EGT C 316, 27.11.1995, s. 48.

³³ EGT L 164, 22.6.2002, s. 3.

³⁴ EGT L 166, 28.6.1991, s. 77.

fördraget förenlig nationell rätt som har till syfte att skydda allmänintresset.

- b) Om den ekonomiska aktören är i konkurs eller likvidation, är föremål för tvångsförvaltning, har ingått ackordsuppgörelse med borgenärer, har avbrutit sin näringsverksamhet eller befinner sig i en motsvarande situation, till följd av ett liknande förfarande enligt nationella lagar eller andra författningar.
- c) Om den ekonomiska aktören har uppvisat betydande eller ihållande brister i samband med fullgörandet av något materiellt krav i en eller flera tidigare koncessioner av liknande beskaffenhet för samma upphandlande myndighet eller enhet.

För att tillämpa den uteslutningsgrund som avses i första stycket c ska upphandlande myndigheter och enheter tillhandahålla en metod för utvärdering av kontraktsgenomförandet som bygger på objektiva och mätbara kriterier och som tillämpas på ett systematiskt, konsekvent och öppet sätt. Varje utvärdering av genomförandet ska meddelas den berörda ekonomiska aktören, som ska ges möjlighet att invända mot resultaten och erhålla rättsligt skydd.

- 8. Varje anbudssökande eller anbudsgivare som befinner sig i någon av de situationer som avses i punkterna 5–7 får förse den upphandlande myndigheten eller enheten med bevis för sin tillförlitlighet trots att en relevant grund för uteslutning föreligger.
- 9. Medlemsstaterna ska ange genomförandevillkoren för denna artikel. De ska på begäran för andra medlemsstater tillgängliggöra alla uppgifter om de uteslutningsgrunder som förtecknas i denna artikel. De behöriga myndigheterna i etableringsmedlemsstaten ska lämna dessa uppgifter i enlighet med bestämmelserna i artikel 88 i direktiv [som ersätter direktiv 2004/18/EG].

Artikel 37

Fastställande av tidsfrister

- 1. När upphandlande myndigheter eller enheter fastställer tidsfrister för inlämning av ansökningar om en koncession och av anbud ska de ta särskild hänsyn till hur komplicerad koncessionen är och hur lång tid som behövs för att utarbeta ett anbud, utan att detta påverkar de minimitidsfrister som fastställs i artikel 37.
- 2. Om ansökningar eller anbud kan lämnas först efter ett besök på platsen eller efter granskning på plats av underlagen för koncessionsdokumenten, ska tidsfristerna för inlämning av ansökningar om koncessionen förlängas så att alla berörda ekonomiska aktörer får möjlighet att ta del av alla uppgifter som krävs för att utarbeta ansökningar eller anbud.

Artikel 38
Tidsfrister för inlämning av ansökningar om koncessioner

1. Om upphandlande myndigheter och enheter använder sig av en koncession, ska tidsfristen för inlämning av ansökningar om koncessionen vara minst 52 dagar från den dag då koncessionsmeddelandet skickades.
2. Tidsfristen för mottagande av anbud får minskas med fem dagar om den upphandlande enheten godtar att anbud lämnas med hjälp av elektroniska medel i överensstämmelse med artikel 25.

Artikel 39
Kriterier för tilldelning av koncessioner

1. Koncessionstilldelningen ska ske på grundval av objektiva kriterier som säkerställer att principerna om öppenhet, icke-diskriminering och likabehandling iakttas och att anbudet bedöms i effektiv konkurrens med varandra på ett sätt som gör det möjligt att fastställa allmänna ekonomiska fördelar för den upphandlande myndigheten eller enheten.
2. Tilldelningskriterierna ska ha anknytning till koncessionsföremålet och får inte ge den upphandlande myndigheten eller enheten obegränsad valfrihet.

Dessa kriterier ska garantera effektiv konkurrens och åtföljas av krav som gör det möjligt att ändamålsenligt kontrollera de uppgifter som anbudsgivarna lämnar. Upphandlande myndigheter och enheter ska på grundval av de uppgifter och bevis som anbudsgivarna tillhandahåller ändamålsenligt kontrollera att anbudet uppfyller tilldelningskriterierna.

3. Den upphandlande myndigheten eller enheten ska i koncessionsmeddelandet eller koncessionsdokumenten ange hur de olika kriterierna enligt punkt 1 kommer att viktas inbördes eller förteckna kriterierna i fallande prioritetsordning.
4. Medlemsstaterna får föreskriva att upphandlande myndigheter och enheter ska grunda tilldelningen av koncessioner på kriteriet det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet i överensstämmelse med punkt 2. Utöver pris eller kostnader får ett eller flera av följande kriterier användas:
 - a) Kvalitet, inbegripet tekniska fördelar, estetiska och funktionella egenskaper, tillgänglighet, utformning med tanke på samtliga användares behov, miljöegenskaper och innovativ karaktär.
 - b) För tjänstekoncessioner och koncessioner som omfattar projektering av byggentreprenader får organisationen av och kvalifikationerna och erfarenheten hos den personal som utsetts att utföra den berörda koncessionen beaktas, vilket får till följd att efter tilldelningen av koncessionen får denna personal endast bytas ut efter medgivande av den upphandlande myndigheten eller enheten, som ska kontrollera att den nya personalen säkerställer likvärdig organisation och kvalitet.

- c) Eftermarknadsservice och tekniskt stöd, leveransdag och leveranstid eller tid för fullgörandet.
 - d) Den särskilda processen för produktion eller tillhandahållande av de begärda byggtreprenaderna, varorna eller tjänsterna eller för något annat skede i deras livscykel enligt artikel 2.1.14, förutsatt att de berörda kriterierna avser faktorer som direkt ingår i dessa processer och kännetecknar den särskilda processen för att producera eller tillhandahålla de begärda byggtreprenaderna, varorna eller tjänsterna.
5. I det fall som avses i punkt 4 ska den upphandlande myndigheten eller enheten i meddelandet om upphandling, i inbjudan att lämna anbud eller i koncessionsdokumenten ange hur de olika kriterierna kommer att viktas inbördes vid bedömningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga.

Kriterieviktningen får anges som intervall med en lämplig största tillåtna spridning.

Om viktning inte är möjlig av objektiva skäl ska den upphandlande myndigheten eller enheten ange kriterierna i fallande prioritetsordning.

Artikel 40 *Beräkning av livscykelkostnad*

1. Beräkningen av livscykelkostnaden ska i den grad som det är relevant omfatta samtliga följande kostnader under livscykeln för en produkt, tjänst eller byggtreprenad enligt definitionen i artikel 2.1.14:
- (a) Interna kostnader, inklusive kostnader för anskaffning (t.ex. produktionskostnader), användning (t.ex. energiförbrukning, underhållskostnader) och vid upphörandet av användningen (t.ex. insamlings- och återvinningskostnader).
 - (b) Externa miljökostnader direkt förknippade med livscykeln, om dessa kan beräknas i ekonomiska termer och verifieras, vilket kan innefatta kostnader för utsläpp av växthusgaser och andra miljöföroreningar samt andra kostnader för att minska klimatförändringseffekterna.
2. Om upphandlande myndigheter bedömer kostnaderna enligt en livscykelkostnadsmetod ska de i koncessionsdokumenten ange den metod som används för beräkningen av livscykelkostnaden. Metoden ska uppfylla samtliga följande villkor:
- (a) Den ska ha upprättats på grundval av vetenskapliga uppgifter eller grundas på andra objektivt verifierbara och icke-diskriminerande kriterier.
 - (b) Den ska ha utvecklats för upprepad eller kontinuerlig tillämpning.
 - (c) Den ska vara tillgänglig för alla berörda parter.

Upphandlande myndigheter och enheter ska tillåta ekonomiska aktörer att tillämpa andra metoder för att fastställa sina anbuds livscykelkostnader, förutsatt att de visar

att denna metod är förenlig med kraven i leden a, b och c och är likvärdig med den metod som den upphandlande myndigheten eller enheten angivit.

3. Om en gemensam metod för beräkning av livscykelkostnad antas som del av en EU-lagstiftningsakt, även en delegerad akt enligt sektorslagstiftning, ska denna tillämpas om livscykelkostnad ingår i de tilldelningskriterier som avses i artikel 39.4.

En förteckning över sådana lagstiftningsakter och delegerade akter återfinns i bilaga II. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter enligt artikel 46 med avseende på uppdatering av denna förteckning, om ändringar visar sig vara nödvändiga på grund av att ny lagstiftning antagits eller att lagstiftning upphävts eller ändrats.

AVDELNING III

Bestämmelser om utförande av koncessioner

Artikel 41

Underentreprenad

1. I koncessionsdokumenten får en upphandlande myndighet eller enhet begära eller kan av en medlemsstat åläggas att begära att anbudsgivaren i sitt anbud anger hur stor del av kontraktet som kan komma att läggas ut på tredje part samt föreslår vilka underleverantörer som ska användas.
2. Punkt 1 ska inte påverka den huvudsakliga ekonomiska aktörens ansvar.

Artikel 42

Ändringar av koncessioner under löptiden

1. En väsentlig ändring av villkoren för en koncession under dess löptid ska vid tillämpningen av detta direktiv betraktas som en ny tilldelning och kräva ett nytt förfarande för koncessionstilldelning i enlighet med direktivet.
2. En ändring av en koncession under dess löptid ska betraktas som väsentlig i den mening som avses i punkt 1, om den innebär att koncessionen blir väsentligt annorlunda än den ursprungliga koncession som ingicks. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 3 och 4 ska en ändring under alla omständigheter anses vara väsentlig om något av följande villkor uppfylls:
 - (a) Ändringen medför förhållanden som om de hade ingått i det ursprungliga förfarandet för koncessionstilldelning skulle ha gjort det möjligt att göra ett annat urval av anbudssökande än det som ursprungligen gjordes, eller att tilldela en annan anbudssökande eller anbudsgivare koncessionen.
 - (b) Ändringen förskjuter den ekonomiska balansen i koncessionen till koncessionshavarens fördel.
 - (c) Ändringen utökar koncessionens omfattning betydligt så att den omfattar varor, tjänster eller byggentreprenader som inte ursprungligen ingick.
3. Byte av koncessionshavare ska betraktas som en väsentlig ändring i det avseende som avses i punkt 1.

Det första stycket ska dock inte tillämpas om en annan ekonomisk aktör, efter en företagsomstrukturering, insolvens eller till följd av en avtalsklausul, helt eller delvis övertar den ursprungliga entreprenörens roll och denne aktör uppfyller de ursprungliga kvalitativa urvalskriterierna, förutsatt att detta inte medför några andra väsentliga ändringar av koncessionen och inte har till syfte att kringgå tillämpningen av detta direktiv.

4. Om värdet av en ändring kan uttryckas i monetära termer ska ändringen inte betraktas som väsentlig i den mening som avses i punkt 1, om dess värde inte överskrider de tröskelvärden som anges i artikel 5 och om det understiger 5 % av priset för det ursprungliga kontraktet, förutsatt att ändringen inte förändrar kontraktets allmänna beskaffenhet. Om flera successiva ändringar görs ska värdet bedömas på grundval av det sammanlagda värdet av de successiva ändringarna.
5. Koncessionsändringar ska inte betraktas som väsentliga i den mening som avses i punkt 1, om de har föreskrivits i koncessionsdokumenten i tydliga, exakta och otvetydiga översynsklausuler eller optionsbeskrivningar. I sådana klausuler ska omfattningen och arten av möjliga ändringar eller optioner anges samt under vilka omständigheter de får utnyttjas. De får inte möjliggöra ändringar eller optioner som skulle förändra koncessionens allmänna beskaffenhet.
6. Med avvikelse från punkt 1 ska en väsentlig ändring inte kräva ett nytt förfarande för koncessionstilldelning om följande kumulativa villkor är uppfyllda:
 - (d) Behovet av ändring har uppkommit på grund av omständigheter som en omsorgsfull upphandlande myndighet eller enhet inte hade kunnat förutse.
 - (e) Ändringen förändrar inte koncessionens allmänna beskaffenhet.
 - (f) I fråga om koncessioner som tilldelas av upphandlande myndigheter där en prisökning inte överstiger 50 % av den ursprungliga koncessionens värde.

Upphandlande myndigheter eller enheter ska offentliggöra ett meddelande om ändringarna i *Europeiska unionens officiella tidning*. Meddelandena ska innehålla de upplysningar som anges i bilaga VII och offentliggöras i enlighet med bestämmelserna i artikel 28.

7. Den upphandlande myndigheten eller enheten får inte göra ändringar av koncessionen i följande fall:
 - (a) Om ändringen syftar till att korrigera brister i koncessionshavarens utförande av koncessionen eller konsekvenserna därav, vilka kan korrigeras genom åtgärder för att se till att avtalsförpliktelserna fullgörs.
 - (b) Om ändringen syftar till att kompensera för risker för prisökningar till följd av prisvariationer som kan få betydande inverkan på utförandet av kontraktet och som koncessionshavaren försäkrat sig mot.

Artikel 43 *Uppsägning av koncessioner*

Medlemsstaterna ska se till att upphandlande myndigheter och enheter har möjlighet att i enlighet med villkor som bestäms av den tillämpliga nationella avtalsrätten säga upp en koncession under dess löptid om något av följande villkor är uppfyllt:

- (a) De undantag som föreskrivs i artikel 15 upphör att vara tillämpliga till följd av att privata ekonomiska aktörer deltar i den juridiska person som tilldelats kontraktet i enlighet med artikel 15.4.
- (b) En ändring av koncessionen förutsätter en ny tilldelning i den mening som avses i artikel 42.
- (c) Europeiska unionens domstol finner i ett förfarande i enlighet med artikel 258 i fördraget att en medlemsstat har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt fördragen, genom att en upphandlande myndighet eller enhet som tillhör den medlemsstaten har tilldelat den berörda koncessionen utan att iaktta kraven enligt fördragen och detta direktiv.

AVDELNING IV

ÄNDRINGAR AV DIREKTIVEN 89/665/EEG OCH 92/13/EEG

Artikel 44 *Ändringar av direktiv 89/665/EEG*

Direktiv 89/665/EEG ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 1 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 ska ersättas med följande:

"1. Detta direktiv ska tillämpas på kontrakt som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster, såvida inte sådana kontrakt är undantagna i enlighet med artiklarna 10–18 i det direktivet.

Detta direktiv ska också tillämpas på sådana koncessioner tilldelade av upphandlande myndigheter som avses i direktiv [om tilldelning av koncessioner], såvida inte sådana koncessioner är undantagna i enlighet med artiklarna 8, 9, 15 och 21 i det direktivet.

Kontrakt i den mening som avses i detta direktiv inbegriper offentliga kontrakt, ramavtal, offentliga byggkoncessioner, tjänstekoncessioner och dynamiska inköpssystem."

b) I artikel 1.1 ska tredje stycket ersättas med följande:

"Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att garantera att en upphandlande myndighets beslut om kontrakt som omfattas av direktiv 2004/18/EG eller direktiv [om tilldelning av koncessioner] kan prövas effektivt och i synnerhet så skyndsamt som möjligt enligt villkoren i artiklarna 2–2f i det här direktivet, när det görs gällande att sådana beslut innebär en överträdelse av unionslagstiftningen om offentlig upphandling eller nationella bestämmelser som införlivar denna lagstiftning."

2. Artikel 2a.2 ska ändras på följande sätt:

a) Första stycket ska ersättas med följande:

"Avtal enligt beslut om tilldelning av ett kontrakt som omfattas av direktiv 2004/18/EG eller direktiv [om tilldelning av koncessioner] får inte ingås före utgången av en tidsfrist på minst tio kalenderdagar räknat från och med dagen efter det att beslutet om tilldelning av kontraktet översänds till de berörda anbudsgivarna och anbudssökandena, om telefax eller elektroniska medel används, eller, om andra kommunikationsmedel används, före utgången av en tidsfrist på minst 15 kalenderdagar räknat från och med dagen efter det att beslutet om tilldelning av

kontraktet översänds till de berörda anbudsgivarna och anbudssökandena eller minst tio kalenderdagar räknat från och med dagen efter det att beslutet om tilldelning av kontraktet har erhållits.”

b) I fjärde stycket ska den första strecksatsen ersättas med följande:

”en sådan kortfattad redogörelse för skälen till beslutet som avses i artikel 41.2 i direktiv 2004/18/EG, om inget annat föreskrivs i artikel 41.3 i det direktivet, eller i artikel 35.7 i direktiv [om tilldelning av koncessioner], om inget annat föreskrivs i artikel 35.8 i det direktivet, och”

3. I artikel 2b ska led a ersättas med följande:

”a) Om direktiv 2004/18/EG eller direktiv [om tilldelning av koncessioner] inte kräver att ett föregående meddelande om upphandling ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.”

4. Artikel 2d ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 a ska ersättas med följande:

”a) om den upphandlande myndigheten har tilldelat ett kontrakt utan föregående offentliggörande av ett meddelande om upphandling i *Europeiska unionens officiella tidning* utan att detta är tillåtet i enlighet med direktiv 2004/18/EG eller direktiv [om tilldelning av koncessioner],”

b) I punkt 4 ska första strecksatsen ersättas med följande:

”den upphandlande myndigheten anser att tilldelningen av ett kontrakt utan föregående offentliggörande av ett meddelande om upphandling i *Europeiska unionens officiella tidning* är tillåten i enlighet med direktiv 2004/18/EG eller direktiv [om tilldelning av koncessioner],”

5. Artikel 2f.1 a ska ändras på följande sätt:

a) Första strecksatsen ska ersättas med följande:

”– den upphandlande myndigheten har offentliggjort ett meddelande om tilldelning av kontraktet i enlighet med artiklarna 35.4, 36 och 37 i direktiv 2004/18/EG eller artiklarna 26 och 27 i direktiv [om tilldelning av koncessioner], under förutsättning att detta meddelande innehåller en motivering av den upphandlande myndighetens beslut att tilldela kontraktet utan föregående offentliggörande av ett meddelande om upphandling i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller”

b) Efter första strecksatsen ska följande strecksats införas:

”– den upphandlande myndigheten har underrättat de berörda anbudsgivarna och anbudssökandena om avtalets ingående, under förutsättning att underrättelsen innehåller en sådan kortfattad redogörelse för skälen till beslutet som avses i artikel 41.2 i direktiv 2004/18/EG, om inget annat föreskrivs i artikel 41.3 i det direktivet, eller i artikel 35.7 i direktiv [om tilldelning av koncessioner], om inget annat

föreskrivs i artikel 35.8 i det direktivet; detta alternativ gäller även i de fall som avses i artikel 2b c i det här direktivet,”

6. Artikel 3.1 ska ersättas med följande:

”1. Kommissionen får åberopa det förfarande som avses i punkterna 2–5 om den, innan ett avtal ingås, anser att en allvarlig överträdelse av gemenslagslagstiftningen på området offentlig upphandling har begåtts under ett kontraktstilldelningsförfarande som omfattas av direktiv 2004/18/EG eller direktiv [om tilldelning av koncessioner].”

Artikel 45

Ändringar av direktiv 92/13/EEG

Direktiv 92/13/EEG ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 1.1 ska ändras på följande sätt:

a) Första och andra stycket ska ersättas med följande:

”Detta direktiv ska tillämpas på kontrakt som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster(försörjningsdirektivet)⁽¹⁾, såvida inte sådana kontrakt är undantagna i enlighet med artiklarna 5.2, 19–26, 29 och 30 eller artikel 62 i det direktivet.

Detta direktiv ska också tillämpas på sådana koncessioner tilldelade av upphandlande enheter som avses i direktiv [om tilldelning av koncessioner], såvida inte sådana kontrakt är undantagna i enlighet med artiklarna 8, 10, 11, 12, 14, 15 och 21 i det direktivet.”

b) Tredje stycket ska ersättas med följande:

”Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att garantera att en upphandlande enhets beslut om kontrakt som omfattas av direktiv 2004/17/EG eller direktiv [om tilldelning av koncessioner] kan prövas effektivt och i synnerhet så skyndsamt som möjligt enligt villkoren i artiklarna 2–2f i det här direktivet, när det görs gällande att sådana beslut innebär en överträdelse av unionslagstiftningen om upphandling eller nationella bestämmelser som införlivar denna lagstiftning.”

2. Artikel 2a.2 ska ändras på följande sätt:

a) Första stycket ska ersättas med följande:

”Avtal enligt beslut om tilldelning av ett kontrakt som omfattas av direktiv 2004/17/EG eller direktiv [om tilldelning av koncessioner] får inte ingås före utgången av en tidsfrist på minst tio kalenderdagar räknat från och med dagen efter det att beslutet om tilldelning av kontraktet översänds till de berörda anbudsgivarna och anbudssökandena, om telefax eller elektroniska medel används, eller, om andra kommunikationsmedel används, före utgången av en tidsfrist på minst 15 kalenderdagar räknat från och med dagen efter det att beslutet om tilldelning av

kontraktet översänds till de berörda anbudsgivarna och anbudssökandena eller minst tio kalenderdagar räknat från och med dagen efter det att beslutet om tilldelning av kontraktet har erhållits.”

b) Fjärde stycket första strecksatsen ska ersättas med följande:

”– den kortfattade redogörelse för skälen till beslutet som avses i artikel 49.2 i direktiv 2004/17/EG eller i artikel 35.7 i direktiv [om tilldelning av koncessioner], om inget annat föreskrivs i artikel 35.8 i det direktivet, och”

3. I artikel 2b ska led a ersättas med följande:

”a) Om direktiv 2004/17/EG eller direktiv [om tilldelning av koncessioner] inte kräver att ett föregående meddelande om upphandling ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.”

4. Artikel 2c ska ersättas med följande:

”Artikel 2c

När en medlemsstat föreskriver att en ansökan om prövning av ett beslut av en upphandlande enhet, som fattats inom ramen för eller med anknytning till ett upphandlingsförfarande som omfattas av direktiv 2004/17/EG eller direktiv [om tilldelning av koncessioner], ska lämnas in inom en viss tidsfrist, ska denna tidsfrist vara minst tio kalenderdagar räknat från och med dagen efter den dag då den upphandlande enhetens beslut översänds till anbudsgivaren eller anbudssökanden, om telefax eller elektroniska medel används, eller, om andra kommunikationsmedel används, minst 15 kalenderdagar räknat från och med dagen efter den dag då den upphandlande enhetens beslut översänds till anbudsgivaren eller anbudssökanden eller minst tio kalenderdagar räknat från och med dagen efter den dag då den upphandlande enhetens beslut har erhållits. Meddelandet till varje anbudsgivare eller anbudssökande om den upphandlande enhetens beslut ska åtföljas av en kortfattad redogörelse för skälen till beslutet. När det gäller en ansökan om prövning av beslut som avses i artikel 2.1 b i det här direktivet, som inte är föremål för ett särskilt meddelande, ska tidsfristen vara minst tio kalenderdagar räknat från och med den dag det berörda beslutet offentliggörs.”

5. Artikel 2d ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 a ska ersättas med följande:

”a) om den upphandlande enheten har tilldelat ett kontrakt utan föregående offentliggörande av ett meddelande om upphandling i *Europeiska unionens officiella tidning* utan att detta är tillåtet i enlighet med direktiv 2004/17/EG eller direktiv [om tilldelning av koncessioner],”

b) I punkt 4 ska första strecksatsen ersättas med följande:

”– den upphandlande enheten anser att tilldelningen av ett kontrakt utan föregående offentliggörande av ett meddelande om upphandling i *Europeiska unionens officiella*

tidning är tillåten i enlighet med direktiv 2004/17/EG eller direktiv [om tilldelning av koncessioner],”

6. I artikel 2f.1 ska led a ersättas med följande:

”– den upphandlande enheten har offentliggjort ett meddelande om tilldelning av kontraktet i enlighet med artiklarna 43 och 44 i direktiv 2004/17/EG eller artiklarna 26 och 27 i direktiv [om tilldelning av koncessioner], under förutsättning att detta meddelande innehåller en motivering av den upphandlande enhetens beslut att tilldela kontraktet utan att ett föregående meddelande om upphandling offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller

– den upphandlande enheten har underrättat de berörda anbudsgivarna och anbudssökandena om avtalets ingående, under förutsättning att underrättelsen innehåller en sådan kortfattad redogörelse för skälen till beslutet som avses i artikel 49.2 i direktiv 2004/17/EG eller i artikel 35.7 i direktiv [om tilldelning av koncessioner], om inget annat föreskrivs i artikel 35.8 i det direktivet; detta alternativ gäller även i de fall som avses i artikel 2b c i det här direktivet,”

7. Artikel 8.1 ska ersättas med följande:

”Kommissionen får åberopa förfarandet enligt punkterna 2–5, om den, innan ett avtal ingås, anser att en allvarlig överträdelse av unionsrätten om upphandling har begåtts i samband med ett kontraktstilldelningsförfarande som omfattas av direktiv 2004/17/EG eller direktiv [om tilldelning av koncessioner], eller i förhållande till artikel 27 a i direktiv 2004/17/EG för de upphandlande enheter som omfattas av den bestämmelsen.”

AVDELNING V

DELEGERADE BEFOGENHETER, GENOMFÖRANDEBEFOGENHETER OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 46

Utövande av delegerade befogenheter

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.
2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 4.3, 21.3, 23.2, 25.3, 40.3 och 52.2 ska ges till kommissionen tills vidare från och med den [dag då detta direktiv träder i kraft].
3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 4.3, 21.3, 23.2, 25.3, 40.3 och 52.2 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
5. En delegerad akt som antas enligt denna artikel ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period av två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 47

Skyndsamt förfarande

1. Delegerade akter som antas enligt denna artikel ska träda i kraft utan dröjsmål och ska tillämpas så länge ingen invändning görs i enlighet med punkt 2. Delgivningen av en delegerad akt till Europaparlamentet och rådet ska innehålla en motivering till varför det skyndsamma förfarandet tillämpas.
2. Såväl Europaparlamentet som rådet får invända mot en delegerad akt i enlighet med det förfarande som avses i artikel 46.5. I ett sådant fall ska kommissionen upphäva akten utan dröjsmål efter det att Europaparlamentet eller rådet har delgett den sitt beslut om invändning.

Artikel 48 *Kommittéförfarande*

1. Kommissionen ska biträdas av den rådgivande kommitté för offentliga upphandlingskontrakt som inrättats enligt artikel 1 i rådets beslut 71/306/EEG³⁵. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna artikel ska artikel 4 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 49 *Införlivande*

1. Medlemsstaterna ska senast den 30 juni 2014 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 50 *Övergångsbestämmelser*

Hänvisningar till artikel 1.3 a och b i direktiv 2004/17/EG och till artikel 1.3 och 1.4 samt avdelning III i direktiv 2004/18/EG ska anses som hänvisningar till det här direktivet.

Artikel 51 *Översyn*

Kommissionen ska se över de ekonomiska effekterna på den inre marknaden av tillämpningen av de tröskelvärden som fastställs i artikel 5 och avge en rapport om detta till Europaparlamentet och rådet senast den 30 juni 2016.

Artikel 52 *Ikraftträdande*

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

³⁵ EGT L 185, 16.8.1971, s. 15.

Artikel 53
Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande

BILAGA I
FÖRTECKNING ÖVER VERKSAMHETER SOM OMFATTAS AV ARTIKEL 215³⁶

NACE Rev. 1 ¹					CPV-kod
AVDELNING F			BYGGVERKSAMHET		
Huvudgrupp	Grupp	Undergrupp	Benämning	Anmärkningar	
45			Byggverksamhet	Denna huvudgrupp omfattar nybyggnad, renovering och normal reparation	45000000
	45.1		Mark- och grundarbeten		45100000
		45.11	Rivning av hus; markarbeten	Denna undergrupp omfattar — rivning och rasering av byggnader och andra anläggningar — röjning av byggplatser — markarbeten: schaktning, deponering, nivellering av byggplatser, dikesgrävning, bergrensning, sprängning etc. — iordningställande av gruvarbetsplatser: — — avtäckning samt annat iordningställande av ägor och platser som innehåller mineraler Undergruppen omfattar även — dränering av byggplatser — dränering av jordbruks- eller skogsbruksmark	45110000

³⁶

Om tolkningen skiljer sig åt mellan CPV och Nace ska CPV-nomenklaturen tillämpas.

		45.12	Markundersökning	Denna undergrupp omfattar — provborrning och tagning av kärnprov för byggande, för geofysiska, geologiska eller liknande ändamål Undergruppen omfattar inte — borrning av källor för produktion av råpetroleum eller naturgas, se 11.20 — brunnborrning, se 45.25 — schaktsänkning, se 45.25 — spårning av olje- och naturgasfält, utförande av geofysiska, geologiska och seismiska undersökningar, se 74.20.	45120000
	45.2		Bygg- och anläggningsarbeten		45200000
		45.21	Uppförande av hus och andra byggnadsverk	Denna undergrupp omfattar — byggande av alla slags byggnader, byggande av anläggningar inom väg- och vattenbyggnad o.d.: — broar, inklusive sådana för upphöjda vägar, viadukter, tunnlar och tunnelbanor — rörledningar för fjärtransport, fjärrnät för el och telekommunikation — rörledningar i tätort, tätortsnät för el och telekommunikation — samt därmed förknippade arbeten, — montering och uppförande på plats av	45210000 utom: - 45213316 45220000 45231000 45232000

				monteringsfärdiga byggnader Undergruppen omfattar inte — tjänster i anslutning till råpetroleum- och naturgasutvinning, se 11.20 — uppförande av kompletta monteringsfärdiga byggnader av egentillverkade delar av annat material än betong, se huvudgrupperna 20, 26 och 28 — anläggning av stadion, simbassänger, idrottshallar, tennisbanor, golfbanor eller andra idrottsanläggningar, exklusive uppförande av byggnader, se 45.23 — bygginstallationer, se 45.3 — slutbehandling av byggnader, se 45.4 — arkitektverksamhet och teknisk konsultverksamhet, se 74.20 — projektledning för byggande, se 74.20	
		45.22	Takarbeten	Denna undergrupp omfattar — byggande av tak — taktäckning — impregnering	45261000
		45.23	Anläggning av motorvägar, vägar, flygfält och idrottsanläggningar	Denna undergrupp omfattar — anläggning av vägar, gator samt andra kör- och gångvägar	45212212 och DA03 45230000

				— anläggning av järnvägar — anläggning av start- och landningsbanor på flygfält — anläggning av stadion, simbassänger, idrottshallar, tennisbanor, golfbanor eller andra idrottsanläggningar, exklusive uppförande av byggnader — målning av vägmarkeringar och markeringar på parkeringsplatser Undergruppen omfattar inte — förberedande markarbeten, se 45.11	utom: - 45231000 - 45232000 - 45234115
		45.24	Vattenbyggnad	Denna undergrupp omfattar — anläggning av — — vattenleder, hamn- och flodarbeten, småbåtshamnar (marinor), slussar etc. — dammar, diken o.d. — muddring — undervattensarbete	45240000
		45.25	Andra bygg- och anläggningsarbeten	Denna undergrupp omfattar — bygg- eller anläggningsverksamhet som är specialiserad inom något för olika slags konstruktioner gemensamt område och fordrar specialistkompetens eller specialutrustning: — grundläggning inklusive pålning	45250000 45262000

				— borrhning och byggande av brunnar, schaktsänkning — uppförande av icke egentillverkade stålelement — bockning av stål — murning och stenläggning — resning och nedmontering av byggnadsställningar och arbetsplattformar, inklusive uthyrning av byggnadsställningar och arbetsplattformar — uppförande av skorstenar och industriugnar Undergruppen omfattar inte — uthyrning av byggnadsställningar utan resning och nedmontering, se 71.32	
	45.3		Bygginstallationer		45300000
		45.31	Elinstallationer	Denna undergrupp omfattar installation i byggnader och andra anläggningar av — elkablar och elarmatur — telekommunikationssystem — elvärmesystem — antenner — brandlarm — tjuvlarm — hissar och rulltrappor — åskledare etc.	45213316 45310000 utom: - 45316000

		45.32	Isoleringsarbeten	Denna undergrupp omfattar — installation i byggnader och andra anläggningar av värme-, ljud- eller vibrationsisolering Undergruppen omfattar inte — impregnering, se 45.22	45320000
		45.33	VVS-arbeten	Denna undergrupp omfattar — installation i byggnader och andra anläggningar av — — vattensystem samt sanitetsutrustning — gasarmaturer — värme-, ventilations-, kyl- och luftkonditioneringsutrustning inklusive ledningar — sprinklersystem Undergruppen omfattar inte — installation av elvärmesystem, se 45.31	45330000
		45.34	Andra bygginstallationer	Denna undergrupp omfattar — installation av belysnings- och signalsystem till vägar, järnvägar, flygfält och hamnar — installation i byggnader och andra anläggningar av andra armaturer och anordningar	45234115 45316000 45340000
	45.4		Slutbehandling av byggnader		45400000

		45.41	Puts-, fasad- och stuckatörsarbeten	Denna undergrupp omfattar — anbringande på byggnader och andra anläggningar av invändig eller utvändig puts och stuck inklusive närstående basmaterial för putsning	45410000
		45.42	Byggnadssnickeriarbeten	Denna undergrupp omfattar — installation av icke egentillverkade dörrar, fönster, dörr- och fönsterkarmar, kök med fast inredning, trappor, butiksinredning o.d., av trä eller andra material — invändig slutbehandling såsom arbete med tak, väggbeklädnader av trä och flyttbara skiljeväggar Undergruppen omfattar inte —läggning av parkett och andra golvbeläggningar av trä, se 45.43	45420000
		45.43	Golv- och väggbeläggningsarbeten	Denna undergrupp omfattar — läggning, uppsättning eller fastsättning i byggnader och andra anläggningar av — — vägg- eller golvplattor av keramiskt material, betong eller huggen sten — parkett och andra golvbeläggningar av trä — mattor samt golvbeläggningar av linoleum, inklusive av gummi eller plast — terrazzo-, marmor-,	45430000

				granit- eller skiffergolv eller -väggar — tapeter	
		45.44	Måleri- glasmästeriarbeten och	Denna undergrupp omfattar — invändig och utvändig målning av byggnader — målning av anläggningar inom väg- och vattenbyggnad o.d. — installation av glas, speglar etc. Undergruppen omfattar inte — installation av fönster, se 45.42	45440000
		45.45	Annan slutbehandling av byggnader	Denna undergrupp omfattar — installation av privata simbassänger — rengöring med ånga, blåstring och liknande behandling av fasader — annan slutbehandling av byggnader Undergruppen omfattar inte — invändig rengöring av byggnader och andra konstruktioner, se 74.70	45212212 och DA04 45450000
	45.5		Uthyrning av bygg- och anläggningsmaskiner med förare		45500000
		45.50	Uthyrning av bygg- och anläggningsmaskiner med förare	Denna undergrupp omfattar inte — uthyrning av bygg- och anläggningsmaskiner samt -utrustning utan förare, se	45500000

				71.32	
1) Rådets förordning (EEG) nr 3037/90 av den 9 oktober 1990 om statistisk näringsgrensindelning i Europeiska gemenskapen (EGT L 293, 24.10.1990, s. 1). Förordningen ändrad genom kommissionens förordning (EEG) nr 761/93 (EGT L 83, 3.4.1993, s. 1).					

BILAGA II
FÖRTECKNING ÖVER UNIONSLAGSTIFTNING SOM AVSES I ARTIKEL 40.3

1. Direktiv 2009/33/EG.³⁷

BILAGA III
VERKSAMHETER SOM UTÖVAS AV UPPHANDLANDE ENHETER ENLIGT ARTIKEL 4

Bestämmelserna i detta direktiv om koncessioner som tilldelas av upphandlande enheter ska tillämpas på följande verksamheter:

1. Beträffande gas och värme:

- (a) Tillhandahållande eller drift av fasta nät i syfte att tillhandahålla tjänster för allmänheten i samband med produktion, transport eller distribution av gas eller värme.
- (b) Leverans av gas eller värme till dylika nät.

Om en upphandlande enhet som avses i artikel 4.1.2 och 4.1.3 levererar gas eller värme till ett nät som tillhandahåller tjänster för allmänheten, ska detta inte betraktas som en verksamhet i den mening som avses i punkt 1 om samtliga följande villkor är uppfyllda:

- (c) Den berörda enhetens produktion av gas eller värme är en oundviklig följd av utövandet av en annan verksamhet än någon av dem som avses i denna punkt eller i punkterna 2–4 i denna bilaga.
- (d) Leverans till det publika nätet syftar endast till att använda denna produktion ekonomiskt och utgör högst 20 % av enhetens omsättning, beräknat på de tre närmast föregående årens genomsnitt, innevarande år medräknat.

2. Beträffande el:

- (a) Tillhandahållande eller drift av fasta nät i syfte att tillhandahålla tjänster för allmänheten i samband med produktion, transport eller distribution av el.
- (b) Leverans av el till dylika nät.

I detta direktiv avser elleveranser generering (produktion) och grossistförsäljning av el.

³⁷ EUT L 120, 15.5.2009, s. 5.

Om en upphandlande enhet som avses i artikel 4.1.2 och 4.1.3 levererar el till ett nät som tillhandahåller tjänster för allmänheten, ska detta inte betraktas som en verksamhet i den mening som avses i punkt 1 om samtliga följande villkor är uppfyllda:

- a) Den berörda enhetens produktion av el behövs för utövandet av en annan verksamhet än någon av dem som avses i denna punkt eller i punkterna 1, 3 och 4 i denna bilaga.
- b) Leverans till det publika nätet är endast avhängig av enhetens egen förbrukning och överstiger inte 30 % av dess totala produktion av energi, beräknat på de tre närmast föregående årens genomsnitt, innevarande år medräknat.

3. Beträffande vatten:

- (a) Tillhandahållande eller drift av fasta nät i syfte att tillhandahålla tjänster för allmänheten i samband med produktion, transport eller distribution av dricksvatten.
- (b) Leverans av dricksvatten till dylika nät.

Detta direktiv omfattar även koncessioner som tilldelas eller handläggs av enheter som bedriver någon av de verksamheter som avses ovan och som

- (a) har anknytning till vattenbyggnadsprojekt, konstbevattning och dränering, förutsatt att den volym vatten som avses för dricksvattenförsörjningen utgör mer än 20 % av den totala volym vatten som tillhandahålls genom dessa projekt eller konstbevattnings- och dräneringsanläggningar, eller
- (b) har anknytning till bortföring eller rening av avloppsvatten.

Om en upphandlande enhet som avses i artikel 4.1.1 och 4.1.2 levererar dricksvatten till ett nät som tillhandahåller tjänster för allmänheten, ska detta inte betraktas som en verksamhet i den mening som avses i punkt 1 om samtliga följande villkor är uppfyllda:

- (a) Den berörda enhetens produktion av dricksvatten behövs för utövandet av en annan verksamhet än någon av dem som avses i punkterna 1–4 i denna bilaga.
- (b) Leverans till det publika nätet är endast avhängig av enhetens egen förbrukning och överstiger inte 30 % av dess totala produktion av dricksvatten, beräknat på de tre närmast föregående årens genomsnitt, innevarande år medräknat.

4. Verksamhet som avser tillhandahållande eller drift av nät i syfte att tillhandahålla tjänster för allmänheten på områdena järnvägstransporter, automatiserade system, spårvagnar, trådbussar, bussar eller linbana.

Ett nät för transporttjänster ska anses föreligga om tjänsten tillhandahålls enligt villkor som fastställs av en behörig myndighet i en medlemsstat, t.ex. i fråga om linjedragning, tillgänglig transportkapacitet eller turtäthet.

5. Verksamhet som avser utnyttjande av ett geografiskt område i syfte att tillhandahålla flygplatser och kusthamnar och inlandshamnar eller andra terminaler för transport i luften, till havs eller på inre vattenvägar.
6. Verksamhet som avser tillhandahållande av

- (a) posttjänster enligt villkoren i led c,
- (b) andra tjänster än posttjänster, förutsatt att dessa tjänster tillhandahålls av en enhet som även tillhandahåller posttjänster enligt andra stycket b och villkoren i artikel 27.1 i direktiv [som ersätter direktiv 2004/17/EG] inte är uppfyllda med avseende på de tjänster som omfattas av andra stycket b.

Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 97/67/EG gäller följande definitioner i detta direktiv:

postförsändelse: en adresserad försändelse i den slutliga utformning som den ska överlämnas i, oavsett vikt. Sådana försändelser omfattar, förutom brevörsändelser, till exempel böcker, kataloger, tidningar och tidskrifter samt postpaket som innehåller varor med eller utan kommersiellt värde, oavsett vikt.

- (a) *posttjänster*: insamling, sortering, transport och överlämnande av postförsändelser. Detta omfattar både tjänster inom och utanför de samhällsomfattande tjänsternas räckvidd i enlighet med direktiv 97/67/EG.
- (b) *andra tjänster än posttjänster*:
- (1) Tjänster som innebär förvaltning av posttjänster (tjänster både före och efter försändelsen, inbegripet närservice).
 - (2) Mervärdestjänster som har anknytning till och utförs helt och hållet med hjälp av elektroniska medel (inbegripet säker elektronisk överföring av kodade dokument, adresshanteringstjänster och överföring av registrerad e-post).
 - (3) Tjänster som gäller postförsändelser som inte innefattas i led a, till exempel oadresserad direktreklam.
 - (4) Finansiella tjänster enligt definitionen i CPV under referensnumren 66100000-1–66720000-3 och i artikel 8.5 d, inbegripet särskilt postanvisningar och postgirobetalningar.
 - (5) Filatelitjänster.
 - (6) Logistiktjänster (tjänster där fysisk leverans och/eller magasinering kombineras med andra tjänster som inte är posttjänster).

7. Verksamhet som avser utnyttjande av ett geografiskt område i syfte att

- (a) utvinna olja eller gas,
- (b) undersöka förekomsten av eller utvinna kol eller andra fasta bränslen.

BILAGA IV
UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I KONCESSIONSMEDDELANDET

1. Den upphandlande myndighetens eller enhetens namn, identifieringsnummer (om detta föreskrivs i den nationella lagstiftningen), adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-post- och internetadress och, om namnet, numret eller adressen är annorlunda, i fråga om den avdelning där ytterligare upplysningar kan erhållas.
2. Typ av upphandlande myndighet eller enhet och dess huvudsakliga verksamhet.
3. Om ansökningar ska innehålla anbud, e-post- eller internetadress där specifikationer och kompletterande handlingar kommer att vara obegränsat, gratis, direkt och fullständigt tillgängliga.
4. Beskrivning av upphandlingen: byggtreprenadens beskaffenhet och omfattning, varornas beskaffenhet och mängd eller värde, eller tjänsternas beskaffenhet och omfattning. Om koncessionen är uppdelad i flera delar ska dessa uppgifter anges för varje del. Beskrivning av optioner i förekommande fall.
5. Referensnummer enligt CPV-nomenklaturen. Om koncessionen är uppdelad i flera delar ska dessa uppgifter anges för varje del.
6. Nuts-kod för huvudplatsen för byggtreprenaden vid byggkoncessioner eller Nuts-kod för den plats där tjänstekoncessioner huvudsakligen ska utföras. Om koncessionen är uppdelad i flera delar ska dessa uppgifter anges för varje del.
7. Uppskattat totalt värde för koncessionen eller koncessionerna. Om koncessionen är uppdelad i flera delar ska denna uppgift anges för varje del, tillsammans med en detaljerad metod för att beräkna det uppskattade totala värdet av koncessionen i enlighet med artikel 6.
8. Om koncessionen är uppdelad i flera delar ska det anges om det är möjligt att lämna anbud på en, flera eller alla delar samt om det finns någon begränsning av antalet delar som kan tilldelas en och samma anbudsgivare.
9. Tidsrymd för leverans eller tillhandahållande av varor, byggtreprenader eller tjänster och så långt möjligt koncessionens varaktighet.
10. Villkor för deltagande, inklusive följande:
 - a) I tillämpliga fall, angivande av att det rör sig om en koncession som är reserverad för skyddade verkstäder eller ett kontrakt som ska fullgöras inom ramen för program för skyddad anställning.
 - b) Angivande av huruvida tillhandahållandet av tjänsten enligt lagar eller författningar är förbehållet en viss yrkesgrupp samt hänvisning till den berörda lagen, författningen eller administrativa bestämmelsen.
 - c) En förteckning över och kortfattad beskrivning av urvalskriterierna. De minimistandarder som eventuellt krävs. Angivelse av obligatoriska uppgifter (egen försäkran, dokumentation).

11. Beskrivning av tilldelningsförfarandet. Om förfarandet genomförs i etapper, antalet anbudssökande som tillåts för en viss etapp eller som inbjuds att lämna anbud samt objektiva kriterier som ska användas för att välja de berörda anbudssökande.
 - a) Sista datum för inlämning av ansökningar.
 - b) Adress till vilken de ska sändas.
 - c) Det eller de språk på vilket/vilka de ska avfattas.
12. Kriterier som kommer att användas vid tilldelning av koncessionen.
13. Datum då meddelandet avsänts.
14. Namn på och adress till det behöriga prövningsorganet och i tillämpliga fall det organ som ansvarar för medling. Exakta uppgifter om sista dag för överklagande eller vid behov namn på och adress, telefonnummer, faxnummer och e-postadress till den avdelning där dessa upplysningar kan erhållas.
15. I förekommande fall, särskilda villkor för koncessionens utförande.
16. Adress till vilken ansökningar eller anbud ska skickas.
17. Vid förfaranden i en etapp:
 - a) Tidsfristen för mottagande av anbud, om denna skiljer sig från tidsfristen för inlämning av ansökningar.
 - b) Den tid anbudsgivaren ska vara bunden av sitt anbud.
 - c) Datum, tid och plats för öppnande av anbud.
 - d) Personer som får närvara vid öppnandet.
18. I förekommande fall angivelse av krav och villkor för användning av elektroniska kommunikationsmedel.
19. Information om koncessionen är relaterad till ett projekt och/eller program som finansieras av EU-medel.

BILAGA V
UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I MEDDELANDET OM
KONCESSIONSTILLDELNING

I UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS I MEDDELANDET OM KONCESSIONSTILLDELNING I ENLIGHET MED ARTIKEL 27.1

1. Den upphandlande myndighetens eller enhetens namn, identifieringsnummer (om detta föreskrivs i den nationella lagstiftningen), adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-post- och internetadress och, om namnet, numret eller adressen är annorlunda, i fråga om den avdelning där ytterligare upplysningar kan erhållas.

2. Typ av upphandlande myndighet eller enhet och dess huvudsakliga verksamhet.
3. Referensnummer enligt CPV-nomenklaturen.
4. Nuts-kod för huvudplatsen för byggentreprenaden vid byggkoncessioner, eller Nuts-kod för den plats där tjänstekoncessioner huvudsakligen ska utföras.
5. Beskrivning av upphandlingen: byggentreprenadens beskaffenhet och omfattning, varornas beskaffenhet och mängd eller värde, eller tjänsternas beskaffenhet och omfattning. Om koncessionen är uppdelad i flera delar ska dessa uppgifter anges för varje del. Beskrivning av optioner i förekommande fall.
6. Beskrivning av tilldelningsförfarandet. Vid tilldelning utan föregående offentliggörande, en motivering.
7. De kriterier enligt artikel 39 som använts vid tilldelningen av koncessionen eller koncessionerna.
8. Datum för beslutet eller besluten om tilldelning av koncession.
9. Antalet mottagna anbud för varje tilldelning, inklusive
 - a) antal anbud från ekonomiska aktörer som är små och medelstora företag,
 - b) antal anbud mottagna från utlandet,
 - c) antal anbud som mottagits på elektronisk väg.
10. För varje tilldelning, namn på och adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-postadress och internetadress till den eller de anbudsgivare som tilldelats koncessionen, inklusive
 - a) information om huruvida den anbudsgivare som tilldelats koncessionen är ett litet eller medelstort företag,
 - b) information om huruvida koncessionen tilldelats ett konsortium.
11. Värdet och de viktigaste ekonomiska villkoren för tilldelning av koncessionen, inklusive avgifter och priser.
12. För varje tilldelning, värde och den andel av koncessionen som sannolikt läggs ut på tredje part.
13. Information om koncessionen är relaterad till ett projekt och/eller program som finansieras av EU-medel.
14. Namn på och adress till tillsynsorganet och det behöriga prövningsorganet och i tillämpliga fall det organ som ansvarar för medling. Exakta uppgifter om sista dag för prövningsförfaranden eller vid behov namn på och adress, telefonnummer, faxnummer och e-postadress till den avdelning där dessa upplysningar kan erhållas.

15. Datum och hänvisningar till tidigare offentliggöranden i *Europeiska unionens officiella tidning* som är av betydelse för den eller de koncessioner som tillkännages i detta meddelande.
16. Datum då meddelandet avsänts.
17. Detaljerad metod för att beräkna det uppskattade totala värdet av koncessionen i enlighet med artikel 6.
18. Övriga relevanta upplysningar.

II. UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS I MEDDELANDEN OM KONCESSIONSTILLDELNING I ENLIGHET MED ARTIKEL 27.2

1. Den upphandlande myndighetens eller enhetens namn, identifieringsnummer (om detta föreskrivs i den nationella lagstiftningen), adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-post- och internetadress och, om namnet, numret eller adressen är annorlunda, i fråga om den avdelning där ytterligare upplysningar kan erhållas.
2. Beskrivning av upphandlingen: byggtreprenadens beskaffenhet och omfattning, varornas beskaffenhet och mängd eller värde, eller tjänsternas beskaffenhet och omfattning. Om koncessionen är uppdelad i flera delar ska dessa uppgifter anges för varje del. Beskrivning av optioner i förekommande fall.
3. Referensnummer enligt CPV-nomenklaturen.
4. Typ av upphandlande myndighet eller enhet och dess huvudsakliga verksamhet.
5. Datum för beslutet eller besluten om tilldelning av koncession.
6. För varje tilldelning, namn på och adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-postadress och internetadress till de ekonomiska aktörer som tilldelats koncessionen.
7. Värdet och de viktigaste ekonomiska villkoren för tilldelning av koncessionen, inklusive avgifter och priser.
8. Detaljerad metod för att beräkna det uppskattade totala värdet av koncessionen i enlighet med artikel 6.

BILAGA VI **UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS I MEDDELANDEN OM** **KONCESSIONSTILLDELNING SOM AVSER KONCESSIONER FÖR SOCIALA TJÄNSTER** **OCH ANDRA SPECIFIKA TJÄNSTER (ARTIKEL 27.1)**

1. Den upphandlande myndighetens eller enhetens namn, identifieringsnummer (om detta föreskrivs i den nationella lagstiftningen), adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-post- och internetadress och, om namnet, numret eller adressen är annorlunda, i fråga om den avdelning där ytterligare upplysningar kan erhållas.
2. Typ av upphandlande myndighet eller enhet och dess huvudsakliga verksamhet.
3. Referensnummer enligt CPV-nomenklaturen. Om kontraktet är uppdelat i flera delar ska denna uppgift anges för varje del.
4. Åtminstone en kort beskrivning av beskaffenhet hos och mängd/omfattning av de tjänster och, om tillämpligt, byggtreprenader och varor som ska tillhandahållas.
5. Antal mottagna anbud.

6. Värdet och de viktigaste ekonomiska villkoren för tilldelning av koncessionen, inklusive avgifter och priser.
7. Namn på och adress, inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-postadress och internetadress till de ekonomiska aktörer som tilldelats kontrakt.
8. Övriga relevanta upplysningar.

BILAGA VII
UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I MEDDELANDEN OM ÄNDRINGAR AV EN
KONCESSION UNDER LÖPTIDEN I ENLIGHET MED ARTIKEL 42

1. Den upphandlande myndighetens eller enhetens namn, identifieringsnummer (om detta föreskrivs i den nationella lagstiftningen), adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-post- och internetadress och om namnet, numret eller adressen är annorlunda, i fråga om den avdelning där ytterligare upplysningar kan erhållas.
2. Referensnummer enligt CPV-nomenklaturen.
3. Nuts-kod för huvudplatsen för byggentreprenaden vid offentliga byggkoncessioner respektive byggkoncessioner, eller Nuts-kod för den plats där tjänstekoncessioner huvudsakligen ska tillhandahållas eller utföras.
4. Beskrivning av koncessionen före och efter ändringen: byggentreprenadens beskaffenhet och omfattning, varornas beskaffenhet och mängd eller värde, eller tjänsternas beskaffenhet och omfattning.
5. I förekommande fall, ändring av ekonomiska villkor för koncessionen, inklusive den pris- eller avgiftshöjning som orsakas av ändringen.
6. Beskrivning av de omständigheter som har nödvändiggjort ändringen.
7. Datum för beslutet om tilldelning av koncession.
8. I förekommande fall, namn på och adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-postadress och internetadress till den eller de nya ekonomiska aktörerna.
9. Information om koncessionen är relaterad till ett projekt och/eller program som finansieras av EU-medel.
10. Namn på och adress till tillsynsorganet och det behöriga prövningsorganet och i tillämpliga fall det organ som ansvarar för medling. Exakta uppgifter om sista dag för prövningsförfaranden eller vid behov namn på och adress, telefonnummer, faxnummer och e-postadress till den avdelning där dessa upplysningar kan erhållas.
11. Datum och hänvisningar till tidigare offentliggöranden i *Europeiska unionens officiella tidning* som är av betydelse för det eller de kontrakt som berörs av detta meddelande.
12. Datum då meddelandet avsänts.

13. Övriga relevanta upplysningar.

BILAGA VIII
DEFINITION AV VISSA TEKNISKA SPECIFIKATIONER

I detta direktiv gäller följande definitioner:

1. *teknisk specifikation*: något av följande:
 - a) I fråga om offentliga byggkoncessioner eller byggkoncessioner, samtliga tekniska föreskrifter som i synnerhet anges i koncessionsdokumenten och som anger de egenskaper som krävs av ett material, en produkt eller en vara för att det eller den ska lämpa sig för den av den upphandlande myndigheten eller enheten planerade användningen. Dessa egenskaper omfattar miljö- och klimatprestanda, formgivning för alla användningsområden (inklusive tillgänglighet för personer med funktionshinder), bedömning av överensstämmelse, bruksegenskaper, säkerhet eller dimensioner, inbegripet förfaranden för kvalitetssäkring, terminologi, symboler, provning och provningsmetoder, förpackning, märkning och etikettering, bruksanvisningar samt produktionsprocesser och -metoder i alla faser av byggentreprenadens livscykel. De innefattar även bestämmelser om projektering och kostnadsberäkning, provnings- och kontrollregler, villkoren för att byggentreprenaden ska godkännas, tekniken eller metoderna för byggverksamheten samt samtliga övriga tekniska villkor som den upphandlande myndigheten eller enheten i enlighet med allmänna eller särskilda förordningar kan föreskriva i fråga om den fullbordade byggentreprenaden samt om ingående material eller delar.
 - b) I fråga om tjänstekoncessioner, en specifikation i ett dokument med angivande av kraven på en produkts eller en tjänsts egenskaper, t.ex. kvalitetsnivåer, miljö- och klimatprestanda, formgivning för alla användningsområden (inklusive tillgänglighet för personer med funktionshinder) och bedömning av överensstämmelse, bruksegenskaper, produktens användningsområde, säkerhet eller dimensioner, inbegripet sådana krav som avser varubeteckning, terminologi, symboler, provning och provningsmetoder, förpackning, märkning och etikettering, bruksanvisningar, produktionsprocesser och -metoder i alla faser av varans eller tjänstens livscykel liksom förfaranden för bedömning av överensstämmelse.
2. *standard*: en teknisk specifikation som godkänts av ett erkänt standardiseringsorgan för upprepad eller kontinuerlig tillämpning, med vilken överensstämmelse inte är obligatorisk och som ingår i en av följande kategorier:
 - a) *internationell standard*: en standard som antagits av ett internationellt standardiseringsorgan och gjorts tillgänglig för allmänheten.
 - b) *europaisk standard*: en standard som antagits av ett europeiskt standardiseringsorgan och gjorts tillgänglig för allmänheten.
 - c) *nationell standard*: en standard som antagits av ett nationellt standardiseringsorgan och gjorts tillgänglig för allmänheten.

3. *uropeiskt tekniskt godkännande*: en positiv teknisk bedömning av en produkts lämplighet för att användas för ett bestämt ändamål, grundad på att de grundläggande kraven på byggtreprenaden är uppfyllda genom produktens inneboende egenskaper i anslutning till de villkor som fastställts för användningen och utnyttjandet. Ett europeiskt tekniskt godkännande ska utfärdas av ett organ för godkännande som för detta ändamål utsetts av medlemsstaten.
4. *gemensam teknisk specifikation*: en teknisk specifikation som har utarbetats i enlighet med ett förfarande som erkänts av medlemsstaterna och vilken har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.
5. *teknisk referens*: ett eftersträvarsvärt resultat, med undantag för europeiska standarder, som fastställts av ett europeiskt standardiseringsorgan i enlighet med förfaranden som anpassats till marknadens behov.

BILAGA IX

VILLKOR FÖR OFFENTLIGGÖRANDE

1. Offentliggörande av meddelanden

Upphandlande myndigheter eller enheter ska översända de meddelanden som avses i artiklarna 26 och 27 till Europeiska unionens publikationsbyrå för offentliggörande i enlighet med följande bestämmelser:

De meddelanden som avses i artiklarna 26 och 27 ska offentliggöras av Europeiska unionens publikationsbyrå.

Europeiska unionens publikationsbyrå ska till den upphandlande myndigheten eller enheten skicka den bekräftelse som avses i artikel 28.4.

2. Offentliggörande av kompletterande eller ytterligare upplysningar.

Upphandlande myndigheter och enheter ska offentliggöra specifikationer och kompletterande handlingar i deras helhet på internet.

3. Format och förfaranden för överföring av meddelanden på elektronisk väg.

Format och förfaranden för överföring av meddelanden på elektronisk väg fastställs av kommissionen och är tillgängliga på följande internetadress: <http://simap.europa.eu>.

BILAGA X

TJÄNSTER SOM AVSESI ARTIKEL 17

CPV-kod	Benämning
7511000-4 och från 85000000-9 till 85323000-9 (utom 85321000-5 och 85322000-2)	Häls- och sjukvård samt socialvård

75121000-0, 75122000-7, 75124000-1	Utbildningsadministration, hälsovårdsförvaltning och administration avseende rekreation, kultur och religion
75300000-9	Obligatorisk socialförsäkring
75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1	Bidragstjänster
98000000-3	Andra samhälleliga och personliga tjänster
98120000-0	Fackföreningstjänster
98131000-0	Tjänster i samband med religionsutövande

BILAGA XI

FÖRTECKNING ÖVER UNIONSLAGSTIFTNING SOM AVSES I ARTIKEL 43b

Rättigheter som har beviljats genom ett förfarande som offentliggjorts på lämpligt sätt och där beviljandet av dessa rättigheter har grundats på objektiva kriterier ska inte utgöra särskilda eller exklusiva rättigheter i den mening som avses i detta direktiv. I följande förteckning anges förfaranden där tillräcklig föregående öppenhet har säkerställts och där beviljandet av tillstånd grundas på andra EU-lagstiftningsakter som inte beviljar särskilda eller exklusiva rättigheter i den mening som avses i detta direktiv:

- (a) Beviljande av tillstånd att driva naturgasinstallationer i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i artikel 4 i direktiv 98/30/EG.
- (b) Tillstånd eller inbjudan att lämna anbud för uppförande av nya elproduktionsanläggningar i enlighet med bestämmelserna i direktiv 96/92/EG.
- (c) Beviljandet i enlighet med förfarandena i artikel 9 i direktiv 97/67/EG av tillstånd för en posttjänst som inte omfattas av monopol eller får monopoliseras.
- (d) Ett förfarande för beviljande av tillstånd att genomföra en verksamhet som inbegriper utvinning av kolväten i enlighet med direktiv 94/22/EG.
- (e) Avtal om allmän trafik i den mening som avses i förordning (EG) nr 1370/2007 vilka har tilldelats på grundval av ett konkurrensutsatt anbudsförfarande i enlighet med artikel 5.3 i den förordningen.

BILAGA XII

KRAV PÅ ANORDNINGAR FÖR ELEKTRONISK MOTTAGNING AV ANBUD OCH ANSÖKNINGAR

1. Anordningar för elektronisk mottagning av anbud och ansökningar måste genom tekniska medel och ändamålsenliga förfaranden åtminstone garantera att

- (a) exakt tid och dag för mottagande av anbud och ansökningar kan fastställas noggrant,
- (a) det inom rimliga gränser kan säkerställas att ingen har tillträde till de uppgifter som överförs enligt dessa krav före utgången av de fastställda tidsfristerna,
- (b) det vid överträdelse av detta förbud mot tillträde finns rimliga garantier för att överträdelsen klart kan spåras,
- (c) endast behöriga personer får fastställa eller ändra datum för öppnande av insända uppgifter,
- (d) tillträde till samtliga eller en del av de insända uppgifterna i de olika etapperna av förfarandet för koncessionstilldelning endast är möjlig om de behöriga personerna agerar samtidigt,
- (e) tillträde till de insända uppgifterna genom ett samtidigt agerande av de behöriga personerna kan ske först efter det fastställda datumet,
- (f) de uppgifter som mottagits och öppnats enligt dessa krav är tillgängliga endast för de personer som har behörighet att få kännedom om dem, och
- (g) autentisering av anbud måste överensstämma med kraven i denna bilaga.

BILAGA XIII
UPPLYSNINGAR SOM SKA FINNAS MED I FÖRHANDSMEDDELANDEN OM
KONCESSIONER FÖR SOCIALA TJÄNSTER OCH ANDRA SPECIFIKA
TJÄNSTER
(i enlighet med artikel 26.3)

1. Den upphandlande myndighetens eller enhetens namn, identifikationsnummer (om detta föreskrivs i den nationella lagstiftningen), adress inklusive Nuts-kod, telefonnummer, faxnummer, e-post- och internetadress och, om namnet, numret eller adressen är annorlunda, i fråga om den avdelning där ytterligare upplysningar kan erhållas.
2. I tillämpliga fall e-post- eller internetadress där specifikationer och kompletterande handlingar finns tillgängliga.
3. Typ av upphandlande myndighet eller enhet och dess huvudsakliga verksamhet.
4. Referensnummer enligt CPV-nomenklaturen: om kontraktet är uppdelat i flera delar ska dessa uppgifter anges för varje del.
5. Nuts-kod för den huvudsakliga platsen för tillhandahållande eller utförande av tjänstekoncessionerna.
6. Beskrivning av de tjänster och i förekommande fall underordnade byggentreprenader och varor som upphandlas.

7. Uppskattat sammanlagt koncessionsvärde: om koncessionen är uppdelad i flera delar ska dessa uppgifter anges för varje del.
8. Villkor för deltagande.
9. I tillämpliga fall, tidsfrister för att ta kontakt med den upphandlande myndigheten eller enheten inför ett deltagande.
10. I tillämpliga fall, en kort redogörelse för huvudinslagen i det tilldelningsförfarande som kommer att tillämpas.
11. Övriga relevanta upplysningar.